

ВИДАЄ:
СОІОЗ УКРАЇНОК АМЕРИКИ

Published by
Ukrainian National Women's
League of America, Inc.
909 N. Franklin Street
Philadelphia 23, Pa.

Вересень

8

September

Р. XIII. ВЕРЕСЕНЬ, 1956 Ч. 8

Видає Союз Українок Америки раз в місяць за винятком серпня
Листування й передплату висилати на адресу:
909 N. Franklin St.
Philadelphia 23, Pa.

Передплата у Злучених Державах Америки для членок Союзу Українок Америки залишається в 1956 р. \$2.50.
Річна передплата для нечл. \$3.00
Річна передплата в Канаді \$3.00
Річна передплата в Англії й Австралії 1½ ф. ст.
Річна передплата у Франції . 900 фр.
Поодинокі число 35 центів

Зміст:

- І. Пеленська: І. Франко й український жіночий рух
- Д. Бойчук: Із моїх споминів
- В. Драч: Матері-українці
- В. Шліс: Неділя у Воркуті
- Г. Кульчицька: У навчанні музики
- Д. Каранович: В Іри Маланюк
- Рута: З іскорок ватри
- 70-ліття господарської референтки
- С. Мельник-Бура: Дитяча світличка
- Голос наших сестер
- Зїзд Ліги Українських Католицьких Жінок
- Конференція Комітету Українок Канади
- Нова містоголова в Канаді
- A Letter from a Slave Labor Camp
- Р. Коцик: Наш квітник восени
- Із господарських показів
- Українські ляльки
- Що варити й пекти
- О. Цегельська: Пригоди котика Міцька
- Н. Наркевич: Про мухомора й дідуся Дуба
- Р. Завадович: Лист до пташки
- Вісті з Централі
- Помилки Олени Кислевської
- При громадській роботі
- Г. Лашенко: На зов рідної землі

Світлина на обгортці:

Співачка Іра Маланюк в ролі Кармен

Другий зшиток куховарської книжки

ГОРОДИНА Й ОВОЧІ

Упорядкувала
Наталя Костецька

Ціна 60 ц.
з пересилкою 65 ц.

Замовляти у Централі США й усіх книгарнях

VOL. XIII. SEPTEMBER, 1956 No. 8

Edited by Editorial Board
Monthly publication except August,
of the Ukrainian National Women's
League of America, Inc.
909 N. Franklin St.
Philadelphia 23, Pa.
Phone MA 7-7945

Subscription in the United States for members \$2.50 per year; non-members \$3.00 per year, half year \$1.75. Subscription in Canada \$3.00 per year, half year \$1.75. Subscription in England and Australia 1½ pound sterling, per year. Subscription in France 900 francs, per year.

Entered as second class matter July 8, 1944, at the Post Office at Philadelphia, Penna., under the Act of March 3, 1879.

Single copy 35c

ПРЕДСТАВНИЦТВА „НАШОГО ЖИТТЯ“

КАНАДА:

Mrs. Olga Lukomska
14386 Park Dr.
Edmonton, Alta.
Canada

ФРАНЦІЯ:

Mme. Nina Kovalenko
5, rue Gasnier Guy
Paris 20
France

АВСТРАЛІЯ:

Mrs. V. Levytsky
69 Maxham Rd.
Old Toon Gabbie NSW
Australia

АНГЛІЯ:

Mrs. Vira Smereka
36, Temple St.
Heaton, Bradford Yerks.
Mrs. Myroslawa Rudenska
335, Woodborough Rd.
Nottingham, England

УВАГА! ПРЕСОВІ РЕФЕРЕНТКИ!

Жовтень — місяць української преси

Приготовляємо кампанію

„Нашого Життя“

Перегляньте листу передплатниць у Відділах США

ВЖЕ ВИЙШЛА

накладом Союзу Українок Америки

інформаційна довідка

Woman of Ukraine

Подає обширну інформацію про українське жіноцтво англ. мовою.
Ціна \$1 разом з пересилкою.
Замовляти в Централі США

Ч и т а й т е к н и ж к у

ІРИНИ КНИШ:

Іван Франко й рівноправність жінки

Багато ілюстрована книжка
ЦІНА 1.50 ДОЛ.

Замовляти в Централі США

У 1000-ЛІТТЯ ХРИЩЕННЯ КНЯГИНИ ОЛЬГИ

придбайте книжку

о. д-ра І. Нагаєвського

Рівноапостольна Свята Ольга

Історичний нарис

Вийшов накладом Союзу Українок Америки

Ціна \$1 разом з пересилкою.
Замовляти в Централі США

Іван Франко й український жіночий рух

У бажанні защепити українському народові усі прикмети висококультурних народів, Іван Франко впроваджував до поодиноких ділянок духового життя нові ідеї і сам був двигуном цього поступу в часі суспільно-національного застою кінця 19 століття.

Ділянці політики, де панував австрійський патріотизм західно-українських мас з їхньою любов'ю до цісаря, або москвофільством, так само як малоросійський дух у східно-українського суспільства, протиставив Франко самостійницькі змагання.

В економічній ділянці з її кризою після знесення панщини, сваволею і тиском польського поміщицтва, що продовжувався при допомозі чужої адміністрації примінював Франко піднесення українських селянських мас через освіту і звільнення з чужого ярма. Робітничий ділянці, де зі зростом чужого капіталу коштом низької заробітної платні українського робітника, його життєвий стандарт був незвичайно низький — прищепив нові соціальні ідеї і боротьбу з чужими капіталістами. Просвітянщині ніс нову національну свідомість і громадську працю, як двигуна поступу. В мистецтві нові течії західно-європейського неоромантизму, засвоєння вартісних творів чужих літератур та піднесення мистецького рівня письменницької творчості. В науці розбудову основ всіх ділянок українознавства.

Наділений величезним талантом, сповнений запалу і духової сили, перейнятий потребою праці для народу, Іван

Франко ніс свої поступові ідеї з усією силою великої особовості, що викликували сильну реакцію, однаково прихильників, як і ворогів. Він ніколи не думав здаватися, ані завертати назад. Так як у кожному його творі, навіть у малому вірші, є ситний драматичний конфлікт, є зіставлення двох сил, які зі собою борються і є предмет, за який іде боротьба, так і в його житті головним чинником була боротьба. І в цій боротьбі він був великий. У своїх упадках він був трагічний. Його помилки наростали до суспільних проблем, його осяги повели українське суспільство на нові шляхи.

До одної з цих поступових ідей, які активно піддержував Іван Франко, належав український жіночий рух.

Як видатний соціолог і учений Іван Франко не міг не зустрітися з т. зв. жіночим питанням, яке тоді зявилося на західно-українських землях, як одна зі суспільних течій Західної Європи і зачинало оформлюватися в окремих українських феміністичний рух. Підхід до цього жіночого питання зумовлений був у Франка власними життєвими спостереженнями. З обсервації села, яке він так добре знав і якому присвятив велику частину своєї творчості, він виніс образ жінки-селянки, яку він бачив як жертву соціально-економічних відносин і безпросвітної темноти тодішнього галицького сета. Вистів цьому поглядів він дав в одному вірші з ранньої доби творчості 1881 р. Вірш „Ще щечече у садочку соловій“ є свого роду відповіддю на ідилічне Шевченкове „...тільки дівчата,

та соловейко не затих“. Образ ідилії заступає Франко сценою повороту робітниць з поля до дому, в натуралістичному дусі: Ось з роботи перемучені спішать,
Руки й ноги мов відрубані болять,
Не до жартів їм, сердешним, та пісень,
Лиш спочити б, набовившись весь день.

Важко якось соловію щечетать,
Важко весну, хоч як красно зустрічать,
Голосить природи радість на весь мир,
Наче людському нещастю на докір.
А ще жаль йому й супірниць, що їх спів
По селу враз з його свистом гомонів.
Що то жде їх?.. Шлюб з нелюбом,
Рій дітей,
Та відливая свекруха, й муж лихий.

Тема ця не була лиш проминальним поетичним настроєм, вона існувала для Франка, як одна зі суспільних проблем і в кілька років пізніше проявилася опрацювання цієї теми в науковій розвідці п. н. „Жіноча недолія в українських народних піснях“, друкована у львівському журналі „Зоря“. — Ця критично наосвітлена збірка народних пісень з 1882 р. „Жіноча неволя в руських*) піснях народних“, які Франко називає жіночими невірльничими псалмами подає, чи не першу в нас наукову аналізу суспільного і родового становища української жінки і підносить протест проти цього становища, головню проти побивання жінок чоловіками на наших селах. „Між жіночими піснями українського народу зустрічаємо дуже багато так сумовито, так жалібно болючих, розкриваючих нам таку многоту недолі, що не можемо не вжахнутися, не можемо не

*) руських — українських.

спитати самих себе: невже ж се правда? Невже ж се може діятися у нас, перед нашими очима, між нашим лагідним українським народом? Особливо заміжня жінка винаходить у своїй житні чимраз нові рани і негоди, на які нарікає в піснях“.

Після Шевченка, який виступив проти знущань польського панства і російського дворянства над селянською дівчиною і матір'ю, та після Марка Вовчка, яка піднесла життя жінки-кріпачки є це 3-й сильний голос в обороні української жінки-селянки.

Такий же стан бачив письменник і в становищі жінки-інтелігентки, її безсилля супроти несправедливого родинного і державного права, брак доступу до освіти і кайдани товарисько-суспільних пересудів. Жінка, яка страждає в обличчі таких умовин є введена в повісті „Перехресні стежки“, виданій 1900 р. — Дівчину, що не має змоги протиставитися нелюбому чоловікові, ані не має свідомости свого несправедливого суспільного положення „віддають заміж“ і вона стає в обличчі трагедії тоді, коли чоловік її сухий провінціоанальний урядовець є типовим садистом, що знущається над своєю жертвою. Жертва ця безсила, бо становище жінки в сімі це німий послух і покір перед владою чоловіка. Проти неї звичай, проти неї родинне і суспільне право. Вона не має ніякої зброї і ніякої можливости розірвати кайдани, бо навіть, якби опинилася на волі, її захищує товариське середовище, сповнене пересудів. Її любов до українського діяча, адвоката Рафаловича, якого автор наділяє додатними прикметами у протиставленні до мужа-садиста, мусить задумитися в димі низьких умовин, малих людей і твердого родинного права.

Внаслідок такого ж недобровільного і силуваного подружжя знаходиться в обличчі конфлікту і героїня драми „Украдене щастя“. Для того, щоб загартувати маєток, старші брати

віддають її заміж за нелюба, і обдурюють її, мовляв, Михайло, її милий, не живе. Коли ж Михайло повертається, створюється трагедія, яку може розв'язати лиш смерть.

Як і на інші суспільні лиха, так і для жіночого питання шукає Франко розв'язки. Вже 1880 року був написаний вірш, присвячений Анні П. (Павлик). „Дівчина встала рано“.

Я не боюся хмари, зливи!
Що мені вітер той бурливий?
Я про ті тучі сміло-сміло
Буду робити чесне діло.
Робити буду без упину,
І перестану — як загину!“

Ідеал жіночої постаті вивів Франко перед нами в Мирославі, дочці Тугара Вовка в повісті „Захар Беркут“. Повість ця вийшла 1882 р. і одержала першу нагороду на літературному конкурсі у Львові.

Мирослава є уособленням усіх дівочих чеснот, але найважливіше в неї є те, що вона вільна людина.

Постать Мирослави була цілковитою протилежністю до сучасного Франкові типу української жінки, якій вільно було займатися домашнім господарством, але не вільно було бути освіченою, заробляти на хліб, забрати голос у справах власного подружжя. Тому не дивно, що образ Мирослави Франка, яка стоїть на небезпечній кладці-смереці над пропастью і прикладає „гарно точений ріг до овоїх коралевих уст“, викликувала захоплення сучасної української молоді.

Але генеза постаті Мирослави не є оперта виключно на історичній основі. Вона впливає з погляду Франка на українську жінку взагалі, як про те свідчать його слова на початку студії „Жіноча неволя в руських піснях народних“: „Коли се правда, що мірою культурности всякого народу може служити те, як той народ обходиться з жінками, то й се безперечно правда, що русько-український народ за сею мірою покажеться висококультурним. Се також признали трохи, чи не всі етнографи, не кажучи вже про велику щирість і ніжність чуття, котре такими чистими перлами вилилося в незлічимо чудово гарних піснях жіночих. Уже сама зверхня подоба руського жіноцтва — складна, свободна, гарна, — саме його сміле поступовання супроти чужих людей: все те свідчить дуже корисно про поважне, людське становище жінок серед руського народу“.

Отже Мирослава не була якимсь оригіналом, ані чимось виїмковим. Її вдача і характер основані на питомих прикметах української жінки.

У 1884 р. Наталя Кобринська заложила в Станиславові першу українську жіночу організацію, якої метою було піднести становище жінки в сімі й суспільстві. Але жіночі маси, так же само, як і загал громадянства, поставили опір феміністичному рухові, так, що перша жіноча організація проіснувала недовго, бо була визнана „непотрібною“. Це реакційне ставлення, що існує зрештою в деякій мірі до сьогодні в українському суспільстві, не зломилася самої ідеї, яка скоро відродилася наново й розвинулася в сильний суспільний чинник. До тих виїмків, що підтримали ідею українського жіночого руху і в початках не дали йому загинути, належав Іван Франко.

Тоді, коли все громадянство, за виїмком гурта поступової, студентської молоді, з братами Окуневськими, Сіменовичами та ін., мало для жіночих піонерок лиш байдужість, або в найкращому разі ідкє, глузливе слово, Іван Франко, з питомою собі відвагою й відчуттям духа часу, пішов назустріч діяльності феміністок.

З нагоди заложення першої жіночої організації 1884 р. він написав поему „Женщина“ з присвятою: „Алегорія на привітання Товариства Руських Женщин у Станиславові“.

Зміст поеми, написаної гарними терцинами, алегоричний. Брила мармору, що лежить у пустині, вбогій і німій, викликувала жагу кочівних племен, які прагнули засвоїти її для себе. Але геній творчости, що

пролітав туди, надав брилі нової форми —

„І блисла на пустому полі
Чудова статуя, краси вірець,
Богиня, пані долі і недолі.“

Перед холодною богинею поклонявся світ, а дикуни, які спершу молилися до богині, розпочали знову дикі й криваві бої, щоб її здобути. Вкінці „болотом побоевища кривавим обкидали її“. — Геній з-під небес побачив, що створення богині не знищило роздору на землі і рішив перетворити богиню в жінку-людину.

„І з педесталу божества зіпну.
Зате у груди серце дам любяче
І в мозок вложу думку запальну.“

„Хай чоловік її своєю баче,
У всьому рівною собі, і їй
Не молитися, та не клене й не плаче.“

„Нехай вона по стежці життєвій
Іде з ним спільно, думає і вчиться,
Учасниця всіх трудів, втіх, надій.“

„І хоч сльозами вмюються їх лица,
Стрясе серця їх жаль, і біль і страх,
Зате ж і щастям вік їх проясниться.“

І все те він зробив у наших днях.
1884.

Алегорія ясна і в ній відбивається погляд поета на духове відродження жінки, яке ставалося на його очах. Наведені строфи подають програму тодішнього жіночого руху: освіту жінки, можливість її позитивного впливу на ширше оточення, рівнорядне становище з чоловічою в суспільстві і в подружжі; останнє полягає в спільній участі жінки й чоловіка в усіх життєвих радощах і невдачах.

Та вже багато вчасніше, бо в 1878 р. висловлені є погляди І. Франка на справу рівноправності жінки в його листах до судженої, Ольги Рошкевичівної, дочки священника в селі Лолін на Бойківщині.

Передумовою щасливого подружжя була, на думку 22-літнього Франка, згідливість вдач, темпераментів і любови, сильної, яка „не щезала б за першим-ліпшим прозаїчним, щоденним випадком. А друге, що потрібно — це високої, гуманної й чесної цілі, за котру по-

дружжя боролось би спільною силою весь вік. А третій варунок щасливого подружжя при теперішніх обставинах — це обопільна свобода діяння. Вже з досі сказаного легко вирозуміти, що я признаю для жінчини право й обов'язок зовсім рівного розвою і становища в суспільності, як і для жінчини“.

Подібний, але яскраво ідеалістичний погляд на подружжя висловлений в поемі „Ідилія“, написаній два роки пізніше, в 1886 р., недовго перед вінчанням поета.

Двоє селянських дітей, наслухавшись бабуниної казки про соняшні палати, вибираються в мандрівку. Вони хочуть увійти до неба, тоді, коли прехороша сонечкова дочка відкриває батькові увечір браму...

Іван Франко не був щасливий у своїх взаєминах з жінками. Красуні без уваги минали невеликого ростом, рудоватого, недбало вдягненого мужчину. „Зів'яле листя“ не було лиш літературною темою. Мистецькі образи були відгуком справжнього вогню серця і важких переживань. Пізніше подружнє життя не дало письменникові сподіваної життєвої пристані й гармонії душ, а стало із-за недуги дружини трагічною сторінкою його життя.

А однак ці особисті невдачі не змінили погляду Ів. Франка на українську жінку. Прикрі переживання дають спонуку вирватися таким розпачливим строфам, як „За прикладом Єгиптянки Марії“, але їм треба протиставити однаково його становище до жіночого питання в цілому, як і його погляд на українську матір, висловлений у його ж габілітаційній праці над „Наймичкою“ Шевченка. Постать наймички Франко вважає найкращою постаттю Шевченка і „взором найглибшого українського материнства, рівного якому ледве чи можна знайти в світовій літературі“.

Тут ще належить навести високую оцінку української жіно-

чої духовости дану Франком у вірші „Де не лилися ви в нашій бувальщині“, що був видрукований у збірнику „Семпер Тіро“ 1906 р.:

„Слухаю сестри, цих ваших пісень
Слухаю й скорбно міркую: [сумовитих,
Скільки сердець тих розбитих, могил
[тих розритих,
Жалощів скільки неситих, сліз вийшло
На одну пісню таку?“ [пролитих

Автором народної пісні є, на думку Франка, українська жінка і цій думці, висловленій у 80-тих роках у „Зорі“, у студії „Жіноча недоля в українських народних піснях“, він залишився вірний і в силі зрілого віку, коли з-під його пера виходили такі шедеври, як „Іван Вишенський“, „Мойсей“, чи цикл віршів „На старі теми“, до яких належить і згаданий вірш, що його тему насунула поетові коротенька цитата зі „Слова о полку Ігоревім“ „жени рускія восплакашесь“.

Дивно, що Франко, який так захоплювався ідеалом української матері у Шевченка, не дав у своїй багатій на теми творчості типу матері. Можливо, що цей тип, зв'язаний у нього з поняттям посвяти й любови (на що маємо багато прикладів в поодиноких образах і порівняннях у його творах) не відповідав Франкові — „співцеві боротьби“. Мати в новелі „Лешишина челядь“ — це бойовий тип української селянки.

Вплив Івана Франка позначився сильно на творах письменниць його доби. Зіставлення його творчості з творами поодиноких письменниць, Наталі Кобринської, Кл. Попович-Боярської, Уляни Кравченко, Катрі Гриневичевої та ін., головне в ідейній площині, виявила б у подробицях цей зв'язок. Цінним матеріалом могло б тут теж служити велике листування поета з усіма тодішніми письменницями. В цих листах слідна є виховна праця Франка, як редактора й учителя молодих талантів, що з увагою ставився до кожного твору, давав безліч поправок і вказівок до характеристики, постановки, сюжету, провідної дум-

3 моїх споминів

(Уривок із доповіді, виголошеної на чоминках О. Кислевської)

Перший раз побачила я сенаторку на якомусь вічу в Станиславові. Я собі уявляла, що сенаторка повинна бути молода, рухлива, репрезентативна пані. Но, і я на мент розчарувалась. Коли вона забрала голос, я хотіла вийти зі залі. Стала вона на трибуні — маленька, скромненька і вже тоді у поважному віці. Але в міру розв'язування теми, її голос кріпшав, набирив сили і полонив мене. Теми були все такі життєві, такі яскраво чіткі і правдиві, що сая, битком-набита, слухала з увагою. І все, коли прийшлося мені в пізнішому житті слухати її промов, я ждала на той кульмінаційний пункт, коли то Вона полонювала присутніх сильними аргументами, взятими з життя, та бадьорим духом.

Вела сенаторка дуже скромне життя. Старий, малий дімок на передмісті Коломиї представлявся досить убого. Але увійти до нього — зараз вдаряла у вічі атмосфера духовости. Її особиста кімната, де жила, спала і працювала, це ж була попросту бібліотека. При стінах були полиці з книжками. В кожному куточку був глечик із квітами. Раз заскочило мене те, що в кожному фляконі була кульбаба, жовта квітка, яку виполюємо з грядок. Аж жовто стало мені в очах. Сенаторка, побачивши моє здивування, переконувала мене в тому, що це гарна і пахуча квітка. І я полюбила її теж і до сьогодні кладу її у вазу.

ки, а навіть техніки твору. В заслугах Франка годі нам поминути мовчанкою ту допомогу як духового провідника відважних діячів і самотніх письменниць.

Наталія Кобринська та Олена Кислевська з вдячністю згадують у своїх споминах цю піддержку і не диво, що коли гурт жіночок рішив видати свій перший альманах, його редактором став Іван Франко. Разом із Н. Кобринською то О. Пчілкою він вложив багато праці у підготовку цього збірника, що появився в 1887 році під назвою „Перший Вінок“, містив найкращі тодішні жіночі пера й став важливим етапом українського жіночого руху.

Ірина Пеленська

Замітне було те, що мене дивувало, що в домі сенаторки було все багато молоді. Спали, їли і дискутували. Знаний рецитатор Стефаника, бл. п. Юліян Генік-Березовський, рецитовав нам в присутності сенаторки „Довбуша“ й інші твори. Надзвичайно поблажлива для молоді, мала серед неї мир і пошану. Любила бачити цю молодь розсміяну і повну творчої наснаги.

В малім, дрібнім тілі був великий дух. Мала велику силу волі, тому переносила великі труди і невгоди, які стрічала в своїй громадській праці. Їздила в найглухіші села, де приходилося їй говорити годинами в накурених читальнях і ніколи не жалілась, що є змучена чи розчарована.

Бачу її дотепер, як нестружено ішла від поїздів, бо мої батьки жили недалеко зал. стації. Все в понеділок рано поверталась Вона з обїздок по селах. Ішла бадьоро і звичайно несла жмут квітів, які дуже любила.

Коли раз я сказала в її присутності, що щось мені не вдається, що чогось я не можу зробити, вона лагідно відповіла мені, що Вона, коли дуже змучена і приходиться їй тяжко іти на котрийсь там поверх, то власне йде, вертається назад і знов спинається нагору. Це мені дуже багато разів стало в пригоді і давало силу поборювати, здавалося б, неможливі ситуації в моїм житті. І як сенаторка була останній раз у Дітроїті, то я пригадала їй це і подякувала за цю глибоку мудрість, яка мені багато разів була помічною.

Коли Олена Кислевська стала сенаторкою, жила дослівно у поїздах. Здавалося, що для Неї їзда до Варшави і назад не представляла ніяких труднощів. І ми молоді тоді подивлялися, скільки то у неї було енергії і запалу до громадської праці. Прямо невечерпане джерело сили! Звичайна тура їзди була така: Станиславів, де я жила, — тут якесь віче, звичайно кооперативне, збори або засідання Союзу України, далі Львів, засідання парламентарної репрезентації і остаточно Варшава, довгі, нудні нераз збори, та поворот до дому до Коломиї. В дорозі перо її не відпочивало. З такої поїздки привозила звичайно зміст до нового числа „Жіночої Долі“.

Тямлю, як раз мені, як організаційній референтці Союзу Українок у Ста-

ніславові, треба було реферату на Свято Матері, щоб розіслати на села, а вже короткий був час. Сенаторка була на засіданні Філії СУ і обіцяла мені, що рано буду його мати. Сама їхала до Львова. Я думала, що Вона привезе готовий із Централі. Ранком, другого дня, дивлюся, — а сенаторка йде від поїзду і вже входячи на наше подвір'я, виймає жмут паперів. Був це для мене реферат. Писала його в поворотній дорозі і просила справити його, бо, як казала, хотіла дуже спати. У Неї були все громадські справи перші, дарма, що була змучена!

Знаю з оповідань її співробітниць у редакції, що кожен її приїзд з поїзду робив великий рух. Цілі жмути паперу переходили до рук помічниць. Одною із таких співробітниць була моя товаришка Дарка Макогон (письменницький псевдонім — Ірина Вільде).

Здоров'я її було дуже хитке. Але наверх виглядало, що Вона була дуже сильна. І цю сторінку життя підкорила своїй волі. Їла Вона дуже оригінально. Підставою їжі була сировина, яку вміла дуже різноманітно приправляти. Різні салатки з ярин, овочів та з зел різних, до того молоко і то часто сире, ось це була її пожива. Уживала т. зв. доварювача, скринки, яка була вітамінована пірям. Підогріта страва, доварювалась там, не припалюючись і дуже довго держала тепло. Це було корисне для сенаторки, бо нераз за бюрком забувала й за їжу.

Втрата її для нас є велика. Трудно, — кожного з нас жеде те саме. До тієї дороги у незнане приготувалась вона давно, як каже, сама в останнім прощальнім листі. „Збиралась без поспіху, як добрий господар, що все підготовляє“. І в тому моменті, коли то думка про велику мандрівку заставляє її прощатись востаннє з рідними, звертається вона до зорганізованого жіноцтва і каже „загальне добро, треба ставити понад особисті справи. Хай не буде між вами незгоди, сварів, особистих ураз. Оставайте здорові, та згадайте часом цю, що все життя своє про вас думала“.

Ці зворушливі останні слова великої і дорогої нам жінки, нехай будуть дороговказом для нас на шляху до здійснення ідеалів, будови нашого Великого Завтра. Дарія Бойчук

Матері-українці

В статті „Молодій матері“ („Н. Ж.“ ч. ч. 10. і 11. за 1955 р.) подано кілька порад до виховання наших малят. Я ж хочу висловити кілька думок про виховання національної свідомости в дітей шкільного віку.

Найважливішим чинником у цій галузі є рідна мова дитини — у нас українська. Отже, плекаймо цю мову в кожній нашій родині!

Як наші діти, так і ми, мусимо знати мову тієї країни, де живемо. Діти наші чують і вивчають її в школі, розмовляють нею в позашкільні години з своїм товариством місцевого походження. Але в себе дома і з дітьми українських родин вони повинні говорити тільки своєю мовою — така мусить бути категорична вимога батьків. Тільки своєю і то чистою мовою мають розмовляти з дітьми й при дітях батьки й дорослі українці.

Подбаймо, щоб у нашому домі, особливо в кімнатах дітей, були образки з українською тематикою, вишивки, накриття на ліжка з тканини, що хоч нагадують українські рядна, плахти, верети; придбаймо дещо з кераміки.

Могутнім чинником національного виховання дітей є наші українські звичаї й обряди, особливо пов'язані з нашими святами. Активна участь дітей у цих обрядах дома й у церкві піднесе їх національно й скріпить релігійно.

Кожна родина належно обходить святкування Різдва — Святу Вечерю, колядки і т. д. Але діти відчують всю велич і красу цих обрядів лиш тоді, коли й вони безпосередньо будуть допомагати мамі готувати відповідні страви (в міру сил — за віком), розставляти їх на столі, слухаючи при тому розповідь мами, чому саме так треба в цей день робити; як відбувалось це на Україні, особливо розповісти про те, чого не можна використати в теперішніх наших умовах (годівля в цей вечір домашніх тварин і інше). Треба заздалегідь навчити дітей колядувати (хоч дві-три колядки), щоб вони колядували за Святою Вечерею разом з дорослими й пішли колядувати по українських родинах. Нехай діти й вечерю понесуть своякам і близьким родичам.

На Великдень — нехай діти самі пофарбують яєчка, а старші виготовлять писанки, мама спече кожному з дітей пасочку й, обов'язково, кожне з дітей

понесе їх з яєчками, писанками у власноручно прикрашеному кошичку святити.

А день Спаса чи Преображення Господнього!

В своїх „Гутірках з матір'ю“ п-ні Петрів розповідає, які виховні можливості дає обряд свячення овочів у цей день:

„Членки жіночої організації приготували при допомозі старших дітей прекрасні кошички з овочами, прибрані квітами й жовто-синіми ленточками. В церкві прибрали тетрапод (аналой) квітами, поміж які були настроєні на патички яблука, грушки і сливки. Свічки прибрано китицями винограду, а діти зі своїми кошичками усталися півколом перед тетраподом... Священик після молитов переходив поміж дітей і посвятив їх овочі...“

На Маковія чи на Успіння святимо зілля й квіти, на Водохреща — воду, на Стрітєння — свічки. На Воздвиження діти можуть співати „Хресту Твоєму, ми вклоняємось, Владико“ й т. д. Треба тільки все це організувати й естетично оформити — про це й мають подбати мами й сестрицтва та школи українознавства при церквах.

Велике, незабутнє на все життя враження справляють на наших дітей і національні свята, як їх відповідно організувати.

Невичерпна криниця національного виховання — твори й саме життя Т. Шевченка! В кожній українській хаті є портрет цього Великого Мужа України. В день його народження чи смерті треба змінити (в присутності дітей) рушник на портреті чи повісити, як до цього часу не було. Коли діти мають окрему кімнату чи хоч свій куточок зі столиком, за яким вони працюють, треба в ці дні купити і для них хоч невеличкий портрет Шевченка. Нехай вони самі намалюють рядку й рушничок на папері, чи прикрасять квітами. Дівчинка в 9—10 років уже може й вишити рушничок — нехай це буде її перша робота.

І самому маленькому школяреві можна коротенько, в доступній для нього формі, розказати про Шевченка, старшим — складніше. Вони ж мають уже вивчити й коротенькі його віршички чи уривки, а також віршички, присвячені йому.

А далі слід подібно відзначати па-

мять І. Франка, Л. Українки та інших видатних письменників та культурних і політичних діячів, особливо в зв'язку з датами їх народження, смерті чи ювілеями.

Треба навчити дітей читати по-українському раніш, ніж вони підуть до загальної школи. Слід заохотити дітей неодмінно читати щодня українською мовою хоч 15-20 хвилин, старші $\frac{1}{2}$ —1 годину, читати голосно для тата й мами (маленькі), чи розповісти прочитане (старші).

Ще до того часу, поки дитина піде до школи, вона вже має знати хоч кілька українських віршиків, пісенок, систематично слухати казок, оповідання, що їх мають читати й розповідати батьки, бабуся чи старші брати й сестри. Де є радіопересилання для дітей, вони повинні їх слухати.

Тут повстане питання: „Що саме читати?“ Нехай кожна українська родина подбає про домашню дитячу бібліотечку, візьме собі за правило систематично купувати книжечки, відповідні вікові дітей, передплачувати дитячі журнали. Дітей треба призвичаїти належно зберігати їх. Можна без жадної шкоди, а, навпаки, з великою користю, скоротити свої видатки на численні „гани“ й інші забавки, часто невідповідні, а дорогі, й на ті кошти купити конечні для дитини — книжечки й журнали. Діти в 9—10 років і старші особливо люблять героїчні оповідання з часів козацтва. Про пізніші визвольні змагання нашого народу, на жаль, немає книжок для дітей, тому нехай тато час від часу розповідає про них.

В наших умовах дуже важко дати дітям всебічний образ України, але стараймося зробити це хоч частково.

Не минаймо жодної нагоди, щоб не розповісти їм про нашу чудову Батьківщину! Оповідаймо в зв'язку з порами року. Осінь настає!... А у нас на Україні осінь настає тоді-то й тоді-то, такі-то й такі-то її ознаки й особливості... Оповідаймо в зв'язку з різними явищами природи, рослинами, тваринами — порівняння й протиставлення. Оповідаймо в зв'язку зі святами.

Використовуймо кожний образок-малюнок з українською тематикою — святочні картки, малюнки в журналах, газетах, альбомах. Нехай діти зберігають їх у своїх альбомах, збірках.

При відповідній увазі родини, особ-

Неділя у Воркуті

Їх не було в нас багато. Правда, в календарі вони припадали, але не для нас, робітниць із „бази“. Коли прийшов під неділю поїзд, а це часто траплялось, тоді треба було і в неділю розвантажувати вагони. Неділя ставала сірим буднем, що його ми хіба в молитві відзначили. Правда, нам вільно було тоді на тижні взяти „вихідне“, але бригада мусіла працювати, отже звільнювали лиш кілька осіб. Це зовсім не було те, що спільна наша неділя...

Але коли нам припадало вільне у неділю, о — це було свято! Вже в суботу ввечері — хоч зморені працююми гуторили довше. А в неділю могли довше поспати. Будили табір, як звичайно о 4.30. До 6-гої рано треба було поспішити. Але ми вміли собі поради. Виразжали звичайно одну-дві з нас по сніданню, принесений харч уставлялось на обох наших плитах і він був теплий, аж ми всі повставали. Коло 10-ої год. вже всі були на ногах. Тоді гуло в нашому бараку! Кожна хотіла поспішити, постелити ліжко, попрятати, підварити щось. При великій тісноті це було б неможливе. Але й на те була рада. При плиті господа-

ливо матерів, і настирливий, послідовний та повсякчасний праці з дітьми, непомітно для них самих, ми дамо їм хоч далеко неповні відомості про Україну прищепимо їм любов до неї й усього рідного, не допустимо до почуття меншевартості нашої в чужому оточенні. Необхідно тільки, щоб наш дім, увесь порядок життя в ньому, був українським.

А поза домом допоможуть нам і поглиблять наші заходи школа українознавства, пласт чи юнацтво СУМ-у, ОДУМ-у; дитяча світлиця. Відвідуймо з дітьми українські дитячі виставки й інші імпрези для них!

Не даваймо їм самим бути на вулиці!

Наші люди вже більш-менш упорядкували свої матеріяльні обставини в країнах поселення. Матері вже переважно мають змогу не працювати поза домом, а віддатися своєму найвищому й найпочеснішому завданню:

...„діток своїх доглядати, звичаю навчати.“

і виховувати їх так, щоб вони
...„і чужому научались
й свого не цурались“.

Віра Драч

рила тільки одна з нас і вміла припинувати кожне доручення. Зате ми стелили її ліжко, чи мили за неї підлогу. Взагалі ця дружинька, що панувала між українками, улегшувала всім життя. Псмимо тісноти не впало між нами ніколи гостре слово. Жили мов одна велика родина.

В неділю старались усі причепуритись. Зпочатку нам вільно було носити тільки таборовий одяг, але кожна старалась причесатись краще, приправувати помяте вбрання. Коли ж уже можна було нам одягатись у своє — о, тоді вже в неділю витягали найкраще. Найбільш подобались мені українки, що мали завжди щось вишитого на собі. Навіть не можна було уявити собі їх у неділю чи свято без вишивки чи народнього вбрання.

Всі спішилися, щоб покінчити до 12 год. Тоді йшли молитись, або як казали „на Службу Божу“. Це не було справжнє Богослуження, а збірна молитва в котромусь із бараків. Звичайно влаштовували це так, що в поодиноких бараках сходились віроісповідні групи й відправляли молебн разом. А тому, що це було тайно, то кожної неділі міняли бараків і групи, щоб не звернути уваги начальства на наші сходи. Молились тихо перед медаліком або іконкою, що хтось зумів зберегти.

Розказували мені, що колись молебен переводили „монашки“. Це жінки засуджені за пар. 58, 10 (релігійна пропаганда), що наражувались на жорстокі переслідування за те. Коли я прибула до Предшахтної, їх уже не застала, бо їх перевели до інвалідного табору в Усі, недалеко Воркути. Але вони залишили після себе цей звичай і жінки-в'язні його пильно піддержували.

О год. 1 відкривали їдальню на обід. Головна куховарка була українка і хоч була неприємна (говорили, що вона партійна і це можливе, бо інакше не попала б на такий пост), проте дуже дбала про харч в'язнів. Ми знали, що в неділю чекає нас несподіванка й тишились на неї, як діти. Харчу не було більше, як шодня, але він був якийсь краще приправлений і дбайливіше поданий. Був усе смашний борщ а потім якась страва, напр. макарон із дрібною м'ясо. Кажуть, що м'ясо, призначене для нас, зідала тюремна влада і під час обіду в нас ішли все здогади

й жарти на цю тему. По обіді вертались ми до бараку й тоді спочивали. Деякі з нас читали, другі вишивали, інші писали листи.

Книжки могли ми брати в таборовій бібліотеці. Українки жалілись мені, що там є тільки московські книжки і то в малому виборі. Зпочатку я не вміла читати по-московськи й тому не цікавилась тим, а коли вже могла, тоді вже почались відомі події в Воркуті й не до читання було мені.

Українки дуже любили вишивати. Я подивляла все їх запопадливість. Коли бракувало ниток, тоді розпорювали якусь стару шматку, нитки навивали на клубок і тим вишивали. З нічого нераз виходив мистецький твір! Кожна з них це вміла.

А листи? Ми писали їх постійно. Правда, більшість українок не мала права листування, а чужинкам взагалі це було заборонено. Але ми листувались із іншими таборами. Це було прямо потребою для нас. Дехто з нашої бригади мав знайомих у шахтах, де працювали чоловіки, або в цегольнях, де працювали жінки. А коли й не було знайомих, то зчасом знаходились. Ми листувались роками з кимось, що й не знали його обличчя. А як передавали листи? На це було багато способів, хоч воно не було легко. Часто листи не доходили, часом звязок уривався і треба було шукати нового шляху. Найбільше оправдалось це під час штрайку на Воркуті. Тоді українки мали все найкращі і найточніші відомості.

Коли була гарна погода, тоді ми виходили за барак на мураву. Сідали групою, нераз приєднувались до нас і інші бараки. Починали співати. У більшості це були українські пісні, хоча українки радо вчилися від нас інших. Але мушу признатись, що українські пісні ми такі найбільше любили. Співаючи їх, можна було мріяти. І справді, довго не треба було чекати. Коли проспівали кілька пісень, тоді в сусідньому таборі 3-тьої шахти, що був віддалений на яких 500 м почувся теж спів. Співали наші в'язні-товариші. Ми ледве могли вловити мелодію, але українки її миттю пізнавали. Тоді на обличчях розквітала усмішка й незабаром лилась і наша пісня ще голосніш, ще палкіше. І так співали ми на переміну. Кожна з нас мріяла про рід-
(Докінчення на ст. 9)

У навчанні музики

(Докигчення)

УКР. ПРОФ. МУЗ. КУРСИ У ФИЛАДЕЛФІЇ zorganizовані в 1954 р. д-ром Антоном Рудницьким, відомим укр. музикою, заслуженим, як композитор, диригент, піяніст і музичний критик.

Імена визначних педагогів, поважний плян навчання, який охоплює усі

Лідія Бульба, учителька фортепіану в Українських Професійних Музичних Курсах у Філадельфії і акомпаніаторка хору „Кобзар“

Lydia Bulba, music teacher at Ukrainian Professional Courses in Philadelphia, and accompanist of the Chorus Kobzar.

музичні предмети та врешті осяги учнів, показані в студентських концертах вже в першому році існування — все це придбало новій школі велике число учнів, яке збільшується постійно з кожним новим шкільним роком.

Філія цієї школи знаходиться в Мюнхені. Класи гри на фортепіані, які, як і в кожній муз. школі, охоплюють найбільшу кількість учнів, — проводять відомі філадельфійській публиці піяністки — Лідія Бульба та Софія Горницька.

ЛІДІЯ БУЛЬБА починає муз. студії в Філії Муз. Інституту ім. Лисенка в м. Чорткові. Продовжує навчання у Львові в класах Тараса Шухевича і Василя Барвінського. Ще в цьому часі, зовсім молоденька студентка стала а-

компаніаторкою славного сьогодні Мирослава Скали-Старицького під час його концертної поїздки по Поділлі.

Після переїзду до Криниць працює як піяністка-акомпаніаторка Укр. Театру. Пізніше в м. Брегенці стає акомпаніаторкою мішаного хору „Думка“, з яким відбуває концертну подорож по головних містах Швайцарії.

В таборі Брегенц організує муз. школу, але виїзд до Америки припиняє дальший розвій школи. У Філадельфії Лідія Бульба продовжує кілька літ науку фортепіану у д-ра Антона Рудницького та в короткому часі стає найбільш відомою піяністкою-акомпаніаторкою на українських імпрезах, де відома зі своєї готовости „виручити“ кожний концерт, чи національно-громадського характеру, чи то соліста, навіть коли запрошення приходить, як то часом у нас буває, майже в останній хвилині.

Крім педагогічної діяльності в Укр. Проф. Муз. Курсах, де провадить велику класу фортепіану і класу почат-

кової теорії, вона є постійною акомпаніаторкою міш. хору „Кобзар“ і піяністкою Укр. Філармонійної Оркестри.

СОФІЯ ГОРНИЦЬКА — студіювала і закінчила класу гри на фортепіані в Укр. Муз. Інституті ім. М. Лисенка у Львові. В 1939 р. дістає місце вчительки фортепіану в муз. школі в Яворзві. В часі німецької окупації переїздить до Львова, де продовжує приватні лекції. На Словаччині працює за фахом у гімназії Сестер Уршулянок і тут своєю працюватістю та вмилім педагогічним підходом до дітей здобуває собі признання і симпатію серед чужинців. З виїздом до Німеччини (Мюнхен) організує приватну школу, в якій працює аж до виїзду. В Америці дістає посаду вчительки фортепіану в Академії Сестер Василіянок у Філадельфії і тут приймає участь в улаштуванні різних дитячих імпрез, концертів і академій.

Рівночасно провадить класу гри на фортепіані при сиротинці СС Василя-

Марія Сокид, оперова співачка, вчить співу в Українських Професійних Музичних Курсах у Філадельфії і в Овшен Кавнті Скул оф Мюзік

Maria Sokil, opera singer, teaches singing at the Ukrainian Professional Courses in Philadelphia, and in Ocean County School of Music.

Наталія Котович, провадить власну школу фортепіану у Філадельфії і вчить у Сеттлмент Мюзік Скул
Natalie Kotovych conducts her own piano school in Philadelphia. She teaches also at Settlement Music School.

нок. Старається музикою заповнити думки, які рояться в головках дітей, що потребують чогось теплішого. Робота з ними приносить велике моральне задоволення. Від 1954 р. є членом учительського збору при Укр. Проф. Муз. Курсах у Філадельфії.

Скрипачка ДАРІЯ КУЗИК, яку Філадельфійська публіка мала нагоду почути зовсім недавно в концерті Міш. хору „Кобзар“ (сольо скрипки до коліскової К. Стеценка), провадить класу скрипки при Укр. Проф. Муз. Курсах від початку організації.

Науку свого інструменту почала у проф. Рубінгера, директора Філії Муз. Інституту ім. Лисенка в Коломиї. Здібна і працююча дівчина, згодом стає одною з кращих студенток Інституту. Студії продовжує у Львові в класі проф. Криха.

Примушена важко працювати фізично на скитальщині, Дарія Кузик мала змогу продовжувати науку скрипки щойно в Америці і наслідком здобутих досягів її запросили минулого року вчити скрипку в „Трентон Консерваторії оф Мюзік“, передовій музичній школі цього міста. Крім того — й навчання скрипки в Укр. Проф. Муз. Курсах — вона є членом Укр. Філармонійної Оркестри та низки американських оркестр і ансамблів.

Класу сольоспіву провадить відома оперова співачка — МАРІЯ СОКІЛ.

Марія Сокіл походить із серця України — Запоріжжя. Муз. освіту закінчила в консерваторії в Дніпропетровську у проф. З. Малютіної. Спочатку була драматичною артисткою в театрі ім. Заньковецької. Її дебют в Харківській Держ. Опері (1927 р.) та декілька чергових виступів в головних ролях, увінчалися таким успіхом, що вже за три місяці молодій, початкуючій співачці запропонували положення ліричної примадонни Харківської Держ. Опері. Від 1930 р. вона займала таке саме положення в Державній Опері в Києві. Як найбільш репрезентативну співачку України уряд вислав її до Німеччини й Італії, а коли в р. 1932 Марія Сокіл переїхала закордон на постійне (вийшовши заміж за А. Рудницького) вона стала найбільш улюбленою співачкою скрізь, де жили українці, розповсюджуючи славу української музики серед чужинців в широкому світі. Її виступи в операх, симфонічних концертах, радіостанціях в усіх краях і столицях Середньої Європи і прибалтійських державах, викликали одушевлені відгуки професійних критиків усіх країн.

Коли в р. 1937 Марія Сокіл приїхала вперше до Америки, — її концерти тут і в рік пізніше в Канаді (поверх сто), зустрілися з такими самими голосами української, американської і канадійської преси.

Педагогічна діяльність співачки починається в 1932 р., коли її запрошено на професора співу в Музичному Інст. ім. Лисенка у Львові. Тут серед її учнів були і такі, які згодом стали відомими співаками як бас-баритон Матіях, меццо-сопран Ольга Лепкова та інші.

Крім класу співу в Укр. Проф. Муз. Курсах — провадить теж класу співу в „Овшен Кавіті Скул оф Мюзік“.

Із вище наведеного бачимо, що Музичні Професійні Курси у Філадельфії згуртували цінні педагогічні сили. Це дає запоруку дальшого їх розвитку та запевнить українській дітворі добрий музичний провід.

*

Одну з найстарших приватних шкіл фортепіану у Філадельфії провадить НАТАЛІЯ КОТОВИЧ. Дочка основника і голови Філії Муз. Інст. ім. Лисенка в Стрию, — з дитинства виростає в музичному середовищі.

Студії починає у відомій піаністці Галини Левицької і продовжує у Львові в класах проф. В. Барвінського, а пізніше проф. Леопольда Мюнцера. У тому часі виступає, як солістка на 25-

літньому ювілейному концерті учительської „Взаємної Помочі“ в Стрию та інших концертах і академіях. Рівночасно студіює природничі науки на університеті і закінчує їх із дипломом гімназійної вчительки.

Професійну педагогічну працю починає в муз. школі в Стрию 1940 р. Висліди її навчання викликають подив і признання у композиторів В. Барвінського і Ст. Людкевича, тодішніх інспекторів музичних шкіл. В Німеччині провадить класу при муз. школі в Карльсфельді та згодом у Берхтесгадені. Тут, користаючи з близькості Зальцбургу, в роках 1946-49, студіює у відомій консерваторії „Моцартеум“ у знаменитого проф. Курта Нойміллера, учня найкращої інтерпретаторки Бетговена — піаністки Еллі Ней. Студії в Моцартеумі дають можливість виступати перед професорами однієї з найкращих шкіл світу і тут складає т. зв. „Майстерпріфунг“.

По приїзді до Америки громадить біля себе талановитих дітей і закладає укр. муз. студію в 1950 р. Рівночасно входить у контакт з амер. музичним світом і стає членом учительського збору „Да Сеттлмент Мюзік Скул“ у Філадельфії. По виступі учнів дістає признання директора цієї школи Йогана Гролле, який називає її „автстендінг тічер“.

Викладаючи в амер. школі рівночасно працює над своїми укр. учнями, ведучи студію на зразок найновіших метод навчання, набутих в часі студій в Моцартеумі та примінюючи методи американських муз. шкіл.

Ганнуся Кульчицька

ІЗ ВИСТАВОК НАРОДНОГО МИСТЕЦТВА

У червні ц. р. з нагоди посвячення дому Українського Музею в Шикаго відбулась виставка народнього мистецтва, яку перевело місцеве жіноцтво під проводом п-ні Дарії Нижанківської. У 4-ох кімнатах розміщено вишивки та килими з різних частин України. Треба сподіватись, що ця виставка допоможе розбудувати етнографічну збірку Музею.

У тому ж місяці відбулась виставка українського народнього мистецтва у Музею Мистецтва у Сиракузі. Виставку зорганізував місцевий Відділ УКК, а експонати доставили Централь Союзу Українок Америки і кооп. „Базар“ із Філадельфії. Влаштуванням виставки зайнялась молода мисткиня Христина Дохват.

В Іри Маланюк

В готелевій кімнаті, серед троянд, гвоздиків і орхідей, прийняла нас наша визначна оперова співачка Іра Маланюк. Незвичайно гарна артистка привітала милою усмішкою.

— Ваш учорашній виступ в „Аїді“, в ролі Амнеріс, був вашим величавим успіхом. Ви цілковито побідили віденську публіку, що відома зі своєї реакції, яка є побоюваним мірилом для співаків усього світу.

Неділя у Воркуті

(Докінчення зі ст. 6)

ні сторони, про поворот, про листа, що його може дістане... Аж нарешті страшний згук бім, бім, бім заповідав сьому годину. Це був знак на збірку, до якої виступали перед баракком. Якось вона не була така дошкульна у неділю! Думками ми були далеко від баракку, від „надзирателів“, від того всього ненависного режіму. А коли збірка минула, тоді гурмом вривались до баракку. Бо чекала нас ще одна недільна радість. У неділю ввечорі ми могли собі потанцювати.

І справді! Столи відсунули набік, інструменти готові. Не повірили б ви, яка в нас була оркестра! З „культотделу“ ми позичали гітару, кожна з нас мала гребінь, ще було щось неначе бубон. На крайній „причі“ розміщувалась „оркестра“, що пригравала. А ми, що були очі до танцю, брали себе за руки. Скільки танців ми нераз перетанцювали! Вся наша туга, вся наша молодість гуляла тоді...

Та приходила хвилинка й казала годі. Кругом баракки вже спали, а завтра й нас чекав знов трудний день. Треба було ще помитись, бо вранці не було на те часу. То ж було близько півночі, коли ми в неділю лягали спати. Сусідки на ліжках ще говорили, аж поки не зморив їх міцний сон. Бо о 4:30 пролунає знов страшне бім-бім-бім, що збудить до каторжної роботи...

Оттак проминала нам неділя у Воркуті. Небагато їх було, таких щасливих днів і тому тим радше згадую їх. І разом із ними згадую українку, товаришок недолі, що допомагали мені її зносити...

Валлі Шліс

Переклад із німецького

Вам зробили спонтанну овацію. Як чуєтеся нині?

— Я досить змучена, — відповіла Іра Маланюк, — як це буває по кожному виступі в опері. Такий вечір вимагає величезної концентрації і напруження нервів. Але, до речі, я не маю права на довший відпочинок, бо скоро мушу летіти до Парижа, де буду співати кілька разів у Великій Опері. Відтак Медіолян, Гамбург, Цюріх, Мюнхен, Байройт, Берлін і т. д.

— Чи співали ви коли в Америці?

— Недавно летіла до Буенос Айресу, де співала в опері.

— Ми чули, що берлінська преса вас називає „прегарною українкою з прегарним голосом“.

Іра Маланюк усміхнулася скромно:

— Мені дуже приємно, що ви так зацікавлені моїм співом. Мушу вам признатись, що віденські українці зворушили мене своєю теплотою і сердечністю у відношенні до мене. Мені нагадується мій виступ в опері в Мадриді, де наші українські студенти прийняли мене чудово. Вони широкі тішилися мною, українською співачкою, а їх безпосередня радість залишилася для мене щасливим, незабутнім спомином.

— Розкажіть нам ближче про початки вашої співацької кар'єри.

— Зачинала вчитися у проф. Дідурі у Львові. Він відразу відносився серйозно до мого мистецького запалу й казав, що мій меццо-сопран має великі можливості розвитку, лиш на те треба часу. Та й мені було ясно, що передо мною стоїть велика праця над собою, яка вимагає послідовності й самовідречення. Мої початкові виступи у Львові були скромні. Я тішилась кожним признанням. Згадую дуже гарно паню Голинську, яка мені пророкувала, що буду оперовою співачкою. Також пані Валя Пере-

яславець відносилася поважно до мого сценічного таланту і не жаліла часу на те, щоб мене підучити свободних і природних рухів на сцені.

— Коли ви покинули Західну Україну?

— В 1944 р. приїхала я до Австрії. Віденські музики відразу сказали, що було б грихом, коли б я не дісталася на студію в найліпші фахові руки. І так я стала ученицею славної вагнерівської оперової співачки Бар-Мільденбург. Вона була вдоволена з мене. Скоро мене заангажовано до опери в Граду.

— Ми вас не хочемо надто мучити нашими питаннями, але все ж на кінці мусимо висловити вам нашу радість з нагоди вашого цьогорічного виступу на Шевченківським святі у Відні. Ви не тільки високо підняли рівень цієї академії, але й нам усім ясно доказали, що ви є одною з найкращих інтерпретаторів українських пісень. Культурою й музикальністю нагадуєте нашу Сальомею Крупельницьку.

Іра Маланюк задоволено відповіла:

— Я навіть з нею посвоячена!

Ми сердечно розпрощалися з тією українською співачкою, що належить до еліти найліпших інтернаціональних співаків.

Іра Маланюк забула про своє змучення. Її очі блистіли мистецьким горінням:

— Незадовго буду співати у „Реквієм“ Моцарта у Відні і дуже тим тішуся. До скорого побачення у Відні!...

Дарія Гординська-Каранович
Відень.

НАРАДА МАТЕРЕЙ

Протестантська академія в Боль, Німеччина перевела конференцію матерей під гаслом „родина без батька“. Промовляли психологи, педагоги й лікарі, розглядаючи виховні труднощі матерей, що zostалися без чоловіків через війну.

3 іскорок ватри

Десь у тому самому часі, коли вийде це число „Нашого Життя“, почнеться менш-більш осінь. Осінь, себто пора року, коли молоді люди завжди співають про те, що „не повернеться кохання“, коли в Америці наставляється на грамофонах пластинку — „Отумн Ліфс“, коли починаються повертатись на свої континенти перелетні птахи (не всі) і коли ці, яким минули вже „молодечі осені“ і які зустрічаються вже з справжніми роками, нагадують собі шелестливе шарлатне листя у далеких парках, що лишилися за океаном, що про них лиш спомин можна було забрати до багажу ДП.

Осінь, це також пора, коли спорожнілі шкільні будинки заповнюються знову гамором молодости, який тут, в Америці, коли йде про „наші“ школи, мене трохи дратує з огляду на „цввіркання“ наших дітей прегарним „сленгом“. Але в хаті вони говорять українською мовою — зокрема, коли хтось із старших є в кімнаті, „бо, ю нов, мама не любить, як ми говоримо по-американськи...“

Але покищо, заки ще почалася школа, наші дітиська ще сидять по таборах, то значить не всі. Цього року один із таборів був закритий для дівчат і наші Мартусі, Гандзі і Марійки парадують по „давнтавнах“ вже від кінця липня, згадуючи з тугою перші чотири тижні вакацій в Іст Четгем.

Люблю часом „причепитись“, коли хтось із знайомих їде до котрогось з таборів на відвідини до своїх нащадків. Тільки це не є така проста справа: вже з початку тижня ходять звичайно вістки про те, що такі й такі їдуть цієї суботи на табір. Тоді у них дзвонять телефони, вечорами вони мають відвідини знайомих, які віддавна забули шлях до їх дому, а цілком незнайомі запитують їх невинно: „Чи це правда, що панство ІДУТЬ?“

В п'ятницю вечором починається зношення пакунків до хати: „От який маленький пакуночок, та що там є, дрібку тих яблук, пару консерв, мішок до спання, ще одна ковдра і додаткове шатро, бо в тому великому затікає...“ Коло півночі, коли всі „пакуноківці“ перейдуть і надають усі „послання“, які треба передати новачкам і юначкам, Чорноморцям і Запорозцям (А скажіть там йому, хай на-

пише хоч одне слово крім того: „Мамо, мені нічого не треба“. Як то може бути, щоб дитині нічого не було треба на таборі, тому й передаю!“) — хата тих, що їдуть, виглядає як склад департамент-стору: коробки, пуделка, торбинки, мішки, валізки... А вранці ще придуть пасажери, яких треба обовязково забрати, бо як ні, то з яким чолом можна буде просити їх на другий тиждень забрати пакунок для нашої малої, от такий малий пакуночок...

А часом треба таки самій скочити до таборів, щоб подивитися на „цвіт України і красу“. Тимбільше, що „цвіт України і краса“ вважає справою чести з табору до хати — не писати. Ну, а як вже писати, то найвище картку у стилі: „Мамо, йду на стійку, не маю часу, напишу обширного листа“. Очевидно, заповіджений „обширний лист“ ніколи не приходить, хоч ви щодня заглядаєте з нетерпеливістю у поштову скриньку і так мине чотири тижні і так всі „Мавки“, „Чорноморці“ повернуться знову, з розповідями про те, що „комендантка добра, а бунчужна гостра, ой, гостра...“

І ще одне цікаве: чому всі наші молоді друзі обовязково починають писати до дому якраз тоді, коли мусять йти на стійку? Я перевірила цю справу в кількох заприязнених родинях. Письма з табору обовязково починаються або кінчаються словами „мушу йти на стійку“. Треба буде поговорити з Пластовою Старшиною (маю там кілька добрих знайомих), щоб не посилали бідних дітей на стійку якраз тоді, коли їм, небожатам, прийде нарешті охота написати пару слів до хати!

А щодо того, чи справді треба було посилати нашим хлопцям і дівчатам усі ці „пакунки“, чи я знаю? Цього року ходила фама, що на таборі „було добре“, коли йде про Іст Четгем, а кілька інших таборів, які я відвідала „на причіпку“ з іншими матерями, були мабуть щонайменше такі самі добрі. Я сама чула, як один загально відомий новоспечений юнак, який ще минулого року вітався словом „Готуйсь“, а тепер вже гордо вигукує при зустрічі з старшими пластунами „Скоб!“, переконував свою маму: „Направду, була курка, мамо, і то

щось три рази... кожний дістав одну лапку...“

Але пакунки все таки возилися ціле літо. І ціле літо добрі люди возили таких, як я „без-автових“ причіпок і завдяки тому я також могла діткнутися рукою того польового ліжка, де спала моя юначка, могла бодай пару годин посидіти при ватрі, як колись, давно, на „Соколі“, могла почути як сотня чи дві молодих хлопців вправляють під командою Ірини Дубас, нашої спортової рекордистки, яка готувала їх до проб Спортової Вправности, бо ж цього року на таборах гасло є: „Плекатиму силу тіла і духа“.

Поїдьте колись, дорогі пані, якщо ви ще ніколи не їздили, на якийсь молодечий табір в наступному році, колись, разом з тими, які відвідують Іст Четгем, Бобрівку, Новий Сокіл чи, як вони там ще називаються! Подивитесь, як маленькі наші дівчатка стоять на стійці перед табором „Діти України“, як наші засмалені сонцем хлопці-юнаки, з обовязково великими мисливськими ножами при боках, йдуть маршем, аж земля гуде, по площі між шатрами, як „гострий бунчужний“ робить з ними вправну, швидку збірку, як дівчата прибирають свої шатра і входи до них.

А коли ви матимете щастя, то ввечорі потрапите на ватру. Тоді, миготливе полум'я відблиском заграє на всіх обличчях, а ви навіть не знати коли, почувте свій власний голос, який трохи здушений між сотнями молодих голосів, що при вогниці співатимуть разом із старшими“ про волю, що прийде колись...“

І якщо ви сидітимете тоді коло якось малого новака, чи може вже старшої юначки, з якими ви не завжди в хаті можете знайти спільну мову — тоді, власне тоді, ви почувте, як рука вашої дитини стисне вашу руку, як кров ваша ударить одним ритмом, і як те, що часом загублюється у проваллях чужих камяних „давнтавнів“ повернеться до вас знову. І ви знаєте, що ви, як довго вас ще носитимуть стружені ноги, за словами пластової пісні йтимете разом із вашою дитиною — „Воскресній зорі назустріч“.

Руга

70-ліття господарської референтки

П-ні Софія Стрижак, господарська референтка Централі СУА, закінчила 70 літ життя

Mrs. Sophia Stryzak, chairman, Committee on Home Economy of UNWLA, a septuagenarian.

Складаючи побажання нашій господарській референтці, ми не думали, що вони застануть її у шпиталі. Її недуга усіх нас схвилювала. Та п. Софія Стрижак щасливо перебула операцію і приходиться тепер до здоров'я. Радіючи цим, хочемо познайомити членство СУА із постаттю нашої невтомної господарської референтки.

Софія Стрижак, родом Дурбакевич, походить із Гусятина. Молоденькою дівчиною вона прибула до Америки, щоб побачити світу та здобути кращий прожиток. В тому ж році виходить заміж за земляка Теодора Стрижака й засновує сім'ю. Внедовзі стала матір'ю, а тепер є вже бабунею і прабабунею. У 1953 р. п-во Стрижаки святкували врочисто 50-ліття свого подружжя.

Та окрім дбайливої опіки своїй сім'ї, яка в неї стояла завжди на першому місці, Софія Стрижак виявилась українською громадянкою. Коли у Філадельфії заснувались перші жіночі організації — Клуб Горожанок і „Дочки України“ — вона станула в їх рядах. Коли вони пізніше перетворились у Відділи СУА, вона увійшла у велику сім'ю зорганізованого жіноцтва Америки. Довголітньою працею в тих Відділах вона здобула собі признання управи і членства. Тому й не диво,

Дитяча світличка у Клівленді

Коли понад два з половиною років тому 33 Відділ СУА приступив до створення дитячої світлички, всі ми стояли на становищі, що це повинен бути перший крок до створення цілоденного садка, якого брак дуже відчуває наша громада у Клівленді.

Одною з найтрудніших проблем стало приміщення. Спершу примістили ми нашу світличку у „Лемківському Домі“, але під час зими — з огляду на нерівномірну температуру — ми були примушені перенестись до Дому Американської Молоді „Lincoln Recreation Center“.

У міжчасі місцевий осередок СУМА закупив дім. Тут одержали ми залю, де й досі переводимо зайняття, як звичайно, що — суботи, від 10 ранку до 1.30 по полудні.

Приміщення, які ми досі мали, ніяк не відповідали вимогам дитячої світлички (зокрема санітарним), та ми за всяку ціну старалися вести почате діло до кінця.

Про відкриття світлички був свого часу звіт у нашій пресі. Коли йде про саме ведення її, то хоч які труднощі прийшлося поборювати впродовж двох з половиною років — то наслідки праці помітні. Світличку відвідує 15-20 дітей у віці 3-6 літ. Програма виглядає приблизно так:

1. Молитва. 2. Марш і вправи (легка руханка). 3. Коло, гри та забави. 4. Казка та коротенька гутірка на тему казки, показ відповідних образків та ілюстрацій, пояснення, тощо. 5. Навчання (пісня, вірш), що триває 15 хвилин. 6. Перекуска (2-ге снідання). 7. Гри і забави при столі (рисунання, вирізування картин, ліплення із пластиліну, тощо). 8. Коло, гра чи забава. 9. Марш і ставання до молитви. 10. Молитва й закриття.

Від року провадить світличку п. Степанія Хома безплатно при допомозі виховної референтки Відділу. Оплата становить 2 дол. місячно від дитини.

що на ХІ Конвенції СУА вона увійшла до Гол. Управи.

Господарська референтура — це одна з найтрудніших ділянок праці. Під опікою господарської референтки стоїть Дім СУА, проходять численні прийняття та імпрези, що відбуваються в Домі СУА. Її невеличка, звинна постать відома всім відвідувачам Централі і без її невтомної участі не можна уявити собі тут ніякої події.

Перекуску (друге снідання) приносять діти з собою з дому.

Хоча світличка є чинна тільки раз у тиждень, проте можна завважити у дітей великий поступ. Діти засвоїли досить багато віршиків і казок, а передусім заприятювались. Свято Матері, яке влаштувала у травні наша світличка та інші успіхи, які вже частинно осягнено, вказують на те, що цілоденний садок міг би дати ще кращий вислід. Тому хочемо доложити всіх старань, щоб зреалізувати наші пляни, хоч напевне буде багато труднощів і перешкод.

Ми плянували провадити світличку і в літі, але при кінці червня мусіли її закрити на липень і серпень, бо зпочатком липня почався загальний ремонт дому. Вся наша надія на те, що у відремонтованому домі дістанемо чистеньку кімнату. Тоді здійсниться довго плекана мрія й у вересні або жовтні зможемо відкрити цілоденний садок.

Із нашими невеликими фінансовими засобами, при евентуальній допомозі батьків, плянуємо закупити все необхідне для устаткування садку (стілці, столики, складані ліжечка, посуду, тощо). Стільки про пляни на найближче майбутнє.

Софія Мельник-Бура

НОВІ ВИДАННЯ

Ірина Книш: ІВАН ФРАНКО ТА РІВНОПРАВНІСТЬ ЖІНКИ. У 100-річчя з дня народин. Накладом авторки. Вінніпег 1956. Обгортка Катерини Антонович.

Тему розрєблено у книжці у трьох площинах. Перша частина п. н. „Любов і подружжя“ змальовує особисті переживання поета. Із листування та споминів різних людей відтворені його взаємини з жінками. Його палке кохання до Ольги Рошкевич, перелетне почування до Юзефи Дзвонковської, приязнь із Анною Павлик і припадкова зустріч із Целіною Журовською, поштовою „маніпулянткою“, яку він описав у своєму оповіданні. Вкінці подружжя з Ольгою Хоружинською, що своїм духовим змістом йому найбільш дорівнювала.

У дальших двох частинах п. н. „Жіноче питання“ і „Український жіночий рух“ розгортається дійсна роля Фран-

Подяка

З глибини серця хочу зложити якнайсердечнішу подяку всім, що підтримали й потішали мене у важкій недозі. У першу чергу щиро дякую Всч. о. парохів Федориків за часті відвідини й уділення Найсвятіших Тайн і докторові Е. Гарасимові за переведення важкої операції. Централі, Окружній Раді, 41 і 42 Відділам СУА, 11 Відділові „Провидіння“ дякую за Служби Божі, квіти й подарунки.

Нехай Всевишній благословить Вас кріпким здоров'ям!

Софія Стрижак
господарська референтка СУА

ДЛЯ МУЗЕЮ СУА

Наша етнографічна збірка поповнюється все новими виробами народнього мистецтва. Членки СУА, що привезли з собою цінні речі й бажають зберегти їх для слідуєчих поколінь, передають їх до Музею СУА. В такий спосіб збираються тут вироби з усіх закутин української землі.

Недавно тому п-ні ЗЕНОВІЯ ТЕРЛЕЦЬКА, містоголова Окр. Ради СУА у Філадельфії, подарувала для Музею СУА такі речі: Вовняна дерга на коня, з кутасиками назовні. Такою дергою сідали коня для молоді, що їде до шлюбу в с. Жаб'я, Косівського повіту. Сорочка жіноча, фартушок, подушка (дуже старий взір), 2 квадратні серветки, 2 накривала, 1 настільник. Всі ці речі є з сіл Кулачківці, Балинці, Трофонівка і Бучачки на Покутті.

За цей щедрий дар складає щирі подяку
Г о л. У п р а в а С У А

ка. У жінці він цинив людську гідність і бажав їй розвою всіх душевних сил. Тому привязував велику вагу до її освіти й економічної самостійності — перших постулатів жіночого руху. У тому змислі йшли його взаємини з Наталею Кобринською та гуртом молодих жінок. У виявах жіночого руху він приймав чинну участь. Засновання першого жіночого товариства у Станиславові, видання альманаху „Перший вінок“, дальші намагання видати журнал — це все відбувалось при співучасті та нагляді Франка, а дальші прояви він піддержував чи обговорював у пресі.

Із цього зіставлення бачимо, як багато завдячує українське жіноцтво великому Каменяреві. Щире признання належить також авторці нарису, що збрала багатий матеріал і вміло його опрацювала.
Л. Б.

У ПІДГОТОВІ ДО МІЖНАРОДНОЇ ЖІНОЧОЇ ВИСТАВКИ

Комітет СУА для Міжнародної Жіночої Виставки розгорнув уже підготовчу працю. Вона йде в кількох напрямках, щоб обхопити різноманітні завдання. Мистецька комісія накреслила плян кіоску та розшукує потрібні до його прикраси деталі. Імпрезова комісія підготовляє виступ дітей у програмі виставки, а господарська плянує різні несподіванки, що покажуть на виставі осяги українського домашнього господарства. Фінансова комісія розпочала вже розпродажу тикетів.

Відділи СУА в Нью Йорку й околиці включаються в підготовчу роботу. Знаючи добре підложжя виставки та її зміст, сподіюється знайти відповідний підхід до відвідувачів. Українська громада Нью Йорку й околиці повинна підтримати цю імпрезу, в якій росте і кріпне участь українського жіноцтва.

Комітет СУА для Міжнародної Жіночої Виставки

Подяка

Сердечну подяку складаю членкам 4 Відділу СУА в Нью Йорку за таку милу несподіванку, яку зробили мені дня 15. червня з нагоди моїх уродин. Рівнож дякую за такий гарний дарунок, а п-ні Е. Ликтей, містоголові і п-ням М. Стасюк і І. Бенцаль за влаштування вечерка.

З цієї нагоди складаю 5 дол. на пресовий фонд „Нашого Життя“.

Анна Кізіма
голова 4 Відділу СУА

З ОРГАНІЗАЦІЙНИХ ПРОБЛЕМ

Питання, що їх порушила у попередньому числі п-ні Анна Сивуляк — дуже важні. Вповні погоджуюсь із її думкою щодо атмосфери у Відділі. Це є підставою авторитету Відділу, а на це складається внутрішня і зовнішня сторінка.

Внутрішня: Між членками й урядничками Відділу повинна панувати взаємна пошана і довіря. Ніколи урядниці не повинні вважати себе чимсь кращим від членок. Вони тільки тішаться довірям членства і тому доручили їм очолювати Відділ або виконувати інші його завдання. Тим вони повинні дорожити. Рівнож не вільно виявляти якоїбудь різниці у підході до членок (давня емігрантка, нова емігрантка, католичка, православна, з вищою чи з початковою освітою), бо це дуже болюче і відштовхує від організації. Треба створити атмосферу однієї духової сім'ї і це стане запорукою дальшої співпраці й успіху.

Зовнішня: Коли Відділ виступає перед громадянством у такій духовій єдності, тоді здобуде собі признання

і пошану у громаді. Тоді він стає порядкуючим чинником, що може мати вплив на не одну справу.

Буває, що у других організаціях вибухають вогники незгоди. Часто у такі суперечки бажають втягнути й Відділи СУА. Тут треба великої обережності і тільки в імя загального українського добра Відділ може сказати своє слово, доказуючи свою понадпартійність і безсторонність. Тим ми підтверджуємо, що працюємо для великої ідеї, а осуджуємо все те, що нас розкладає та підриває нашу національну і моральну силу на еміграції.

Софія Онуфрик

Вже вийшло з друку:

Ірина Павликовська

НА ГРОМАДСЬКИЙ ШЛЯХ

Нарис історії жіночого руху

Багато ілюстрована книжка.

Ціна 1 дол.

Замовляти в Централі СУА.

КОНКУРС ПРОЄКТІВ НА ТКАНИНИ

Цього року розписав Міжнародний Центр Одягового Мистецтва, що діє у Венеції, конкурс на проєкти тканин. До конкурсу зголосились 384 мистці, що предложили 2.600 проєктів. Між мистцями було особливо багато жінок, що працюють декораторами у текстильному промислі. Учасники конкурсу походять із різних країн Європи, в тому також із ССРСР.

Голос наших сестер

В останньому часі заіснувала в житті української еміграції важлива подія. З-поза залізної заслони дійшов до нас голос українських людей і то частини, що стоїть у передовій лаві боротьби. Чітко й виразно пролунали домагання українських політв'язнів до вільного світу.

Для українського жіноцтва на еміграції це звернення особливо важливе. Один бо з тих листів написали в'язні-жінки. Тому зміст і напрям листа промовляє до нас у першу чергу і його мусимо тут розглянути.

Лист жінок-в'язнів уже появився у нашій і чужій пресі, і є загально відомий. Знаємо, що складається з двох частин. У першій жінки-в'язні повідомляють нас про те, що большевики пильно слідкують за потягненнями української еміграції і представляють її політв'язням у найбільш некорисному світлі. У другій частині авторки листа подають короткий перебіг життя і змагань політв'язнів. Численними повстаннями в'язні здобули певні полегші. Але в основному тюремний режим не змінився і голосно реклямована амнесія українських політв'язнів не торкається.

Та тепер приходимо до висновку листа. Звертаючись до української еміграції, жінки-в'язні накреслюють їй програму діяння. У кількох реченнях подають оте високе призначення, що його ми повинні сповнити:

„Ми твердо віримо, що збагачені досвідом минулого, Ви з честю виконаєте завдання, які, звичайно народ покладає на свою політичну еміграцію; що еміграційні роки не будуть для Вас „пропащим часом“, що Ви проживете їх якнайбільш доцільно й повернетесь на Україну з нерозтраченими нада-

ремне життєвими силами, із знанням усіх досягнень передової європейської та світової думки, які можуть принести користь нашому народові“.

Цими словами вони не тільки вказують нам нашу роль. Але й підносять її до певної висоти, надають їй значення великої місії. На їх думку, у будівнанні нашого майбутнього маємо сповнити важливе завдання, яким вони дорожать і якого виконання від нас сподіваються. З материнським інстинктом жінки вони знайшли тон, що лучить і будує, кріпить і зєднує. Вони промовили до сумління української еміграції.

І на те мають ловне право. З ділового тону листа, з його чітко висказаних думок, з твердого наставлення бе свідомість великої внутрішньої сили. Відчуваєте, що цей гурт жінок твердо спаяний одним призначенням. За ним лежить важкий життєвий шлях — роки небезпеки, знущання тюрми і час сибірської каторги. Проте це не заломало їх. Велика ідея вільної боротьби веде їх далі. В ім'я її вони перебороли страх за життя й іншими очима дивляться на світ. Їх гарт і спокій не має багато рівного собі в історії людських змагань. Скромно й гідно вони зазначають своє становище наприкінці листа:

„Ми завжди цінимо ім'я українського політв'язня і в загальному зуміли зєднати собі прихильність та признание політв'язнів інших національностей“.

Оцим достойним відзначенням їх ролі, скромним відміченням свого успіху, жінки-в'язні закінчують своє звернення до нас.

Цей голос української жінки пролунав тепер у вільному сві-

ті. Він увійшов на сторінки преси, він займе місце у політичних звітах, він свідчитиме про нас у дискусіях дипломатів. Лист українських жінок-в'язнів став черговим виявом змагань українського народу.

В нашій історії вже не раз жіноцтво виводило українське ім'я у західній світ. Сміливий крок наших стрілкинь під час I. світової війни знайшов відгук у різних публікаціях того часу. Смерть Ольги Басараб звернула увагу західнього світу на польський гніт у Галичині.

Недавно тому постать французької медсестри, що добровільно погодилась ділити долю полонених в обляганому Дієнб'єнфу, сколихнула цілий світ. Її героїство знайшло признання і пошану. А жінки-в'язні із спецтаборів Мордовії осягнули багато більше. У гуртовій дії вони змобілізували до боротьби слабших і менш рішучих, випрацювавши собі напрямні і в найтрудніших життєвих умовах ідуть далі своїм шляхом. За ними й перед ними роки героїської жертвенности, про глибину й силу якої можна тільки здогадуватись.

Можливо, що західній світ цього зразу не зрозуміє. В поставі наших жінок-в'язнів немає блискучих ефектів, а в їх голосі є тверда простота людей рішених на все. Окрім того є багато чинників у вільному світі, що старатимуться притемнити їх велич.

Цьому не можемо дивуватись. Тут власне починається наше завдання, одне з тих, яке вони накреслили нам у своєму листі. Змалювати їх життя-буття, вказати на їх змагання, знайти послух для їхніх домагань — ось

Зізд Ліги Українських Католицьких Жінок Канади

У днях 4. і 5. липня відбувся в Вінніпегу Всеканадський Зізд ЛУКЖ у рямцях Зізду Українців Католиків Канади. У Зізді взяло участь 54 делегатки з усіх провінцій Канади та 17 гостей. Зізд вшанував своєю присутністю Преосвященний Кир Максим Германюк.

Зізд відкрила урядуюча голова п. Катерина Кравс, а проводила ним п-ні Анна Прийма. Після привітів слідували звіти Всеканадської Управи (пп. Прийма і Петецька) і голов Епархіальних Управ (пп. Свист, Баран, Козоріс, Кравс) і Контр. Комісії (п-ні Полос). Звіти виказали зріст організації, поширення культурно-освітньої праці і суспільної опіки, започаткування епархіальних музеїв народного мистецтва в Едмонтоні і Саскатуні. Підкреслено різні методи праці на заході Канади, де наші переселенці осіли на фармах, а на сході, де вони гуртуються по містах. Зі звітів слідує, що ЛУКЖ обедує около 3.600 членок, що згуртовані у 133 відділах.

Слідували доповіді. Про завдання ЛУКЖ на майбутнє говорила п-ні Грина Павликовська. Вона звернула увагу на потребу скріпити внутрішню організацію, розбудувати ділянки праці і включитись у громадське життя Канади. До тієї праці треба притягнути молодших жінок і користати з модерних засобів праці, як радіо, телевізіл, преса.

Новий статут ЛУКЖ реферувала адвокатка п-ні М. Вавриків. Статут розіслано вже перед тим і після живої дискусії прийнято його з невеликими поправками. Підготова статуту тривала три роки й була основно переведена.

У дискусії над біжучими справами ЛУКЖ рішено придбати власний прапор, створити видавничий фонд для видавання популярних книжечок, роз-

що повинно осягнути зорганізоване українське жіноцтво у вільному світі. Для цього завдання треба об'єднати всі наші сили та вишукати всі можливі дороги. На те ми вийшли з рідної землі і на те зорганізувались у велику сімю, щоб проводити вперто й послідовно освідомну роботу. А голос наших — у тюремному режимі згуртованих сестер — кличе нас до того.

будувати жіночі сторінки в католицькій пресі, створити стипендію для студенток університету. Рішено пожертвувати 100 дол. на памятник сл. п. Олени Кисілевської від Централі і по 25 дол. від Епархіальних Управ.

Вибір нової Всеканадської Управи дав такий вислід: Голова — Катерина Кравс (Торонто), містоглови — Іванна Петрів, А. Сторожинин (Торонто), Анна Марія Баран (Саскатун), Марія Вавриків (Вінніпег), Емілія Свист (Едмонтон), рек. секретарка — Іванна Бригідер, фін. секретарка — Т. Дячинська (Торонто). До контр. комісії увійшли: Любов Луцька (Торонто), Анна Полос (Гемилтон), Гізелла Судол (Вінніпег), Анна Прийма (Едмонтон), Ст. Якимшин (Монтреал), К. Козак (Саскатун).

Конференція Комітету Українок Канади

У днях 5.—7. липня відбулась у Вінніпегу у рямцях конгресу Комітету Українців Канади також конференція Комітету Українок Канади. Цей Комітет творять три центральні жіночі організації — Союз Українок Канади, Організація Українок Канади і Ліга Українських Католицьких Жінок. Конференцією проводила п-ні М. Дима, секретарювала п-ні І. Павликовська.

Із звіту управи видно було перебіг праці Комітету. У звітному часі переведено 70-ліття українського жіночого руху, внесено протест до Союзу Консументів проти продажі масла по дешевій ціні до СССР, уладжено віча і сходини з нагоди приїзду О. Лотоцької до Канади. Дальше управа перебрала суспільну опіку для Канади при ФДУК, яку очолює п-ні Марія Дима. Проголосила заклик допомоги хворій Олені Кисілевській, голові СФУЖО. Брала участь в репрезентаційних імпрезах Канади, як свято громадянства ітд.

Слідувала оживлена дискусія. У висліді вирішено розбудувати відділи КУК по цілій Канаді, розбудувати суспільну опіку для українців Канади, і створити стипендійний фонд ім. О. Кисілевської для студентів української мови. Окрім того, порішено зложити пожертву на будову памятника голови СФУЖО.

У справі співпраці зі СФУЖО вирі-

Резолюції Зізду ЛУКЖ являються доповненням тих, що були ухвалені на Зізді Українців Католиків. Головна і вступна точка їх торкається релігійного і національного виховання молодого покоління, яке лежить у руках українського жіноцтва. Зізд висказав глибоку пошану українським матерям у Канаді, що зуміли виховати своїх дітей у привязанні до церкви та зберегти в них любов до українського народу. Але й завзиває українські родини до поглиблення релігійного життя, виховання дітей на християнських засадах та вищиплення свідомости і пошани до свого походження. Дальші резолюції охопили всі постуляти Зізду. Цікавим побажанням являється резолюція в господарській ділянці. Тут скрім досягнень модерної домашньої господарки та піддержки українських верстатів праці звернено увагу на клич „свій до свого“, що може двигнути наше господарське життя.

шено, що управа повинна тісніше співпрацювати, щоб узгіднювати дії на терені Канади.

Найважлишою точкою конференції — це ухвалення резолюції-протесту проти надсильної праці жінок у таборах СССР і жорстокого здавлення повстання у таборі Кінгрір. Цю резолюцію передано представникові Канади до ОН і міністерству заграничних справ.

Окрім ділових нарад виголошено також і доповіді. Промовляли п-ні Анна Ключко, дочка Івана Франка на тему звязку української жінки з вишивкою. Її нарис „Тайна вишивки“ полишив на всіх глибоке враження й його порішено видати друком. Другим промовцем була радна м. Дітройту п-ні Марія Бек. Темою її промови було „Завдання української жінки“. Вона подала історію жіночого руху у краю й на еміграції, її завдання під теперішню пору. Її думки, висловлені сміливо й красномовно, знайшли велике захоплення залі (промова була виголошена на спільній сесії).

У конференції взяло участь 91 осіб, 82 делегатки і 9 гостей. Народи пробігали в діловій атмосфері і виказали гармонійну співпрацю трьох великих жіночих організацій Канади. Зріло й доцільно обмірковують вони проблеми канадського терену, а також спільно виступають перед канадським світом у загально-національних справах.

Наша містоголова в Канаді

Катерина Кравс, нововибрана голова
ЛУКЖ у Канаді
Mrs. Catherine Crouse, President of
the Ukrainian Catholic Women's
League in Canada

На становищі містоголови СФУЖО у Канаді зайшла зміна. Недавно тому обрано головою ЛУКЖ п. Катерину Кравс із Оттави.

Українській громаді Канади вона добре відома. Уродженка західної, степової частини (Габорд, пров. Саскачеван) вона здобула середню освіту в Дівочій Академії під управою Сестер Службниць у Йорктоні. У Саскатуні закінчила торговельний курс, що дав їй фаховий вишкіл. Незабаром стала працювати в Національній Пресі під гроводом Гр. Курдидика у Вінніпегу. Тут вперше зустрілась із громадськими й організаційними справами, що викликали в молодій дівчини живе зацікавлення.

У 1930 р. вийшла заміж за Юліяна Кравса, учителя в Саскачевані. Молода пара перенеслась до місцевості Беллфорд, Вил. Взаємини з шкільною дитворною вміла використати для плекання українознавства. Чоловік її вчив додатково української мови, а вона співу й танку. У місцевості створила при Нар. Домі Жіноче Т-во ім. О. Кисілевської. Свою працю поширила й на інші місцевості в околиці Айтуни. Цей відтинок часу дозволив їй пізнати низову громадську роботу і її потреби. Тут зустріло її також осо-

ВІСТІ З ФЕДЕРАЦІЇ

Щоб вшанувати 100-літні роковини народин Івана Франка, канцелярія СФУЖО розіслала недавно тому доповідь п. н. „Національний велетень“. У звязкій формі зясувала тут авторка її мгр. Ірина Пеленська постать поета та значення її для української культури. Доповідь призначена для наших членів-організацій та їхніх клітин.

Рівночасно розсилаємо доповідь Софії Парфанович п. н. „Віта бревис — арс лонга“ — як матеріал для поминок покійної нашої голови. Авторка накреслила в ній життєвий шлях Олени Кисілевської, як вона його бачила з численних своїх зустрічей і спостережень. Доповідь прочитала на поминках Олени Кисілевської у Дітройті і погодилась послужити нею членам-організаціям СФУЖО.

НА ПРАЦЮ СФУЖО

Завдання СФУЖО знаходять все більше зрозуміння серед широких кругів зорганізованого жіноцтва. Не тільки членки-прихильниці, але й поодинокі жіночі гурти складають пожертви. До списку, що був проголошений у попередньому числі прибула, як жертводавець Окружна Рада СУА в Рочестері. Із приходу з маніфестації 18. березня пожертвувала 50 дол. на працю СФУЖО, а 25 дол. на пам'ятник Олени Кисілевської.

бисте щастя: народилось двоє її дітей.

У 1936 р. родина Кравс перенеслась до Ріджайни. Тут вона разом із чоловіком включилась в роботу української громади, яка приймає інші форми, як у малих степових осередках. Тут також вперше зустрілася п. К. Кравс із канадійськими кругами через англомовну пресу і жіночі організації.

У 1943 р. сім'я перенеслась до Торонто. У цьому великому осередку чекали її інші завдання. Уже в слідуючому році вона стала організаторкою Ліги Українських Католицьких Жінок. Під її вмілим проведом організація швидко розвинулася на сході Канади. Майже 12 літ провадить вона її з успіхом і не диво, що з часом обняла вона провід Централі.

На Світовому Жіночому Конгресі у Філадельфії в 1948 р. п-ні Катерина Кравс була єдиною делегаткою ЛУКЖ і взяла участь у створенні Світової Федерації Українських Жіночих Організацій.

Історичний календар

ВЕРЕСЕНЬ

Усікновеніє Глави Івана Хрестителя. Починаються осінні свята.

Воздвиження Чесного Хреста Господнього.

Подбати про запис дітей до шкіль. Зокрема до українських шкіль в тих місцевостях, де такі школи існують.

Заборона українського письменства в Росії (1876).

120 р. від нар. Насті Переверзневої (1836—1895). Визначна акторка й антрепренерка. Незрівняна в ролях світових пань.

45 р. від смерті Ганни Барвінок (Олександри Кулішевої). пом. 1911 р. Письмениця і співробітниця свого чоловіка П. Куліша.

90 р. від нар. Михайла Грушевського (1866 р.). Визначний історик, автор великої історії України. Голова Української Центральної Ради. Перший президент України.

д-р Галина Лашенко
культ. освітня референтка
СФУЖО

25-ЛІТТЯ УКРАЇНСЬКОГО ЗОЛОТОГО ХРЕСТА

Зпочатком вересня відбувся у Дітройті Зїзд Українського Золотого Хреста. Точне звітномлення подамо щойно в черговому числі. Тут пригадаємо коротко шлях цієї організації та її осяги.

Український Золотий Хрест засновано в 1931 р. Головною метою організації було проводити працю Українського Червоного Хреста — грошову й санітарну допомогу страдаючій і воючій Батьківщині. Цю працю організація виконувала впродовж довгих літ. За той час вона розвинулась із малої клітини в Нью Йорку в розгалужену центральну організацію, що охоплює всі більші центри української еміграції у ЗДА.

СТ. ЛУІС, МО.

ПОЖЕРТВА НА ПАМ'ЯТНИК ОЛЕНИ КИСІЛЕВСЬКОЇ

Дня 4. червня на сходинах Відділу членки зложили 15 дол. на пам'ятник Олени Кисілевської. На цю суму зложились такі пожертви: п-ні В. Хлопак 2 дол., по 1 дол.: пп. Т. Єзуско, В. Івасютяк, З. Арміч, А. Грамоцька, П. Стефанишин, Г. Назар, А. Лотоцька, О. Недільницька, Н. Дзюбик, Т. Лесів, Т. Лужецька, М. Храплива, решта дрібними.
Т. Єзуско, голова

UKRAINIAN WOMAN

OUR ENGLISH COLUMN

A Letter from Slave Labor Camp

The Ukrainians all over the Free World have been profoundly moved last July by an unusual occurrence. A letter sent out from behind the Iron Curtain and addressed to the Ukrainian emigration in the West has caused this deep stirring. The authors of the letter, the Ukrainian women imprisoned in the concentration camp Mordovia, subsequently managed to transmit it through the underground to the Free World.

The original text was written on a linen cloth in a purple that looks rather like the old-fashioned "indelible pencil" marking. For only in such manner it could have been transported as a lining of a coat or a bag. The writing is legible, and similarly clear are the well-measured thoughts expressed therein. In scanty sentences its authors are trying to convey the matters of great concern to them.

Half of the letter is given up to the conditions of existence of political prisoners in USSR. This situation was most difficult in the early post-war years when famine, unendurably hard labor, and appalling sanitary conditions took a toll of thousands of political prisoners.

In 1948 the conditions worsened extremely. The "intensified regime" prohibited the correspondence with relatives, and the barracks had to be locked for the night. The inmates were likewise inhibited from engaging in handiwork. They were to wear only prison garb, other clothes having been debarred. They also were not permitted to possess any money. All this malpractice was coupled with twelve hours of hard labor and a deliberate increase in the work norms.

The unbearable living conditions brought about uprisings in various camp centers: Vorkuta in 1953, Norilsk in the spring and summer of 1953, and Kingir (Kazakhstan) in 1954. In suppressing them, the enemy used all kinds of weapons, including tanks. At the cost of several thousands of comrades killed or wounded, the political prisoners gave rise to abolition of the stricter regime and to introduction of the 8-hour day.

This shows that every alleviation in the prison regime has been won by the prisoners through heavy sacrifices. The basic features of the bolshevik prison camp system have not changed, however. Amnesty which has lately been given such wide blazoning, pertains merely to a small part of prisoners. But even these are left in the settlements in Siberia, as compulsory slave laborers.

In the second part of the letter the women political prisoners inform the Ukrainians in the Free World that the bolshevik regime is watching closely their activities. The prison authorities are picturing them (apart from others) in the worst shades. But the Ukrainian political prisoners do understand the tricks of bolshevik propaganda. They trust that the Ukrainians in the Free World will fulfill their duty with honor — a moral duty imposed by the nation upon its political emigres. They wish them firmness in their actions and believe that one day they will be found working for the restoration of nationhood to their native land.

And now they, the women political prisoners in the camps of Mordovia, hold the name of the political prisoners in profound respect, and aver that they have

gained favor and recognition of political prisoners of other nationalities.

The Ukrainian women in the Free World have been deeply moved by this letter. Their sisters behind the Iron Curtain have demonstrated a great spiritual strength by maintaining their courage and the awareness of their great mission.

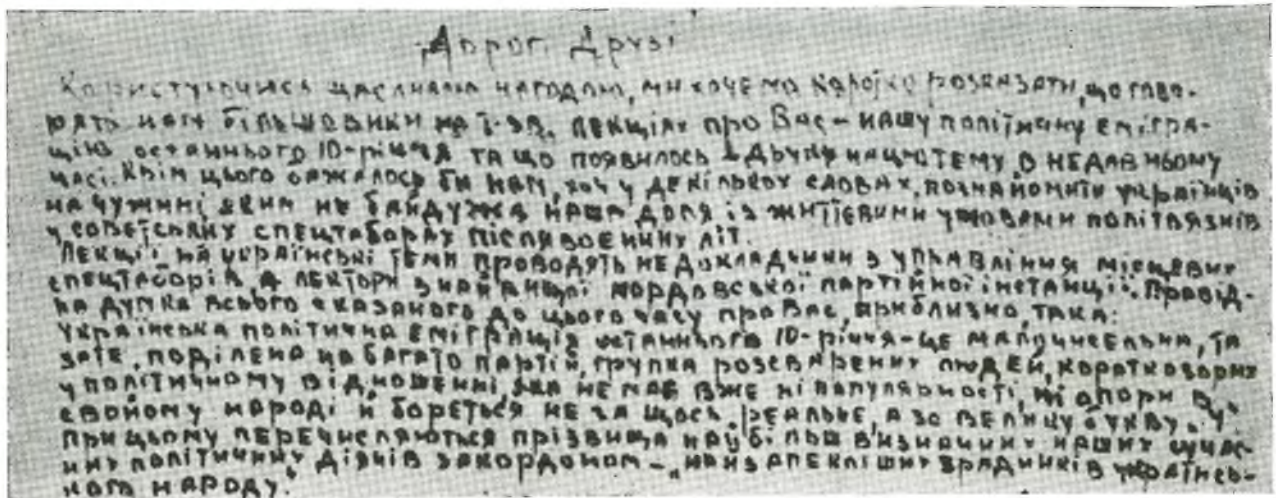
Hence we realize that the struggle for independence waged by the Ukrainian people is growing and is striking ever deeper roots. And our women, abreast of men, are in the first lines of resistance.

ONE OF THE BEST SOPRANOS IN EUROPE

The cover of this issue of our magazine is adorned with the picture of one of the best Carmens of present-day Europe. She is Ira Malanyuk, the Ukrainian singer.

Ira studied music in Lviv and Vienna. She made her debut in Austria and subsequently was engaged to appear in Switzerland. From there began her artistic itinerary throughout Western Europe. Her vigorous mezzo-soprano enables her to sing in Wagner's operas and she often sings the parts of Elsa and Brangena. Recently the musical critics of Paris, where she was singing, called Miss Malanyuk one of the six great singers of Wagnerian operas in the world.

The singer is constantly traveling. She appears in Milan, Madrid, Hamburg, Berlin, Paris. On the occasion of celebration of Mozart's anniversary she was invited to sing "Requiem" at Vienna. She also sang in the operas during the Mozart festival in Salzburg, Austria.

Facsimile of a portion of the original letter, written on linen, from Ukrainian women to their countrymen in exile. The letter was smuggled out of a Mordovian prison camp.

MRS. STRYZAK IS 70

Mrs. Sophia Stryzak, chairman of the Committee on Home Economy of UNWLA, has recently attained her 70th year of age. The UNWLA members of Philadelphia marked this birthday of the well-known Ukrainian patriot in our community of the city of brotherly love. She received many hearty congratulations and best wishes.

Mrs. Stryzak joined our organization at the beginning of its founding. She has always been active in local branches and won general acknowledgment for her work. Now, as a chairman of the Committee on Home Economy of UNWLA, she is busily engaged in the economy of UNWLA, chiefly as regards the maintenance of the building of UNWLA. She is always helping to draw the Ukrainian community of the city to our building as the center of many and various patriotic activities.

CHILDREN'S CHAMBER IN CLEVELAND

The UNWLA Branches are demonstrating an interesting initiative.

The UNWLA Branch 33 of Cleveland, Ohio, originated a children's club. The sponsors of the venture took into account the

overburdening of mothers on Saturdays when they usually do most of their work and go shopping for the coming week.

The meetings of the children are arranged in an adequate hall. A teacher who also outlines the program for the day, is in charge of the club. She is assisted by the chairman of educational committee of the Branch.

The children have to follow the program, including the prayer, exercises, singing, cutting out paper designs, games, and listening to narration of fairy tales. At noon the children are having their lunch, and the whole program takes only 4 hours, from 10 a.m. to 2 p.m.

The chamber accommodates 15—20 children, 3-6 years old. During the last 2 years the children, as well as their mothers,

have gotten used to these meetings and continue them even in the summer time.

At present the Branch 33 is endeavoring to form a continual kindergarten, which proves that the children's chamber, or club, is a justifiable enterprise.

DETROIT, MICH.

Olena Teliha Club

A group of young girls in Detroit with similar backgrounds, common interests, and boundless enthusiasm for all things trademarked "Ukrainian," decided to incorporate all these qualities into a functioning organization. They dedicated their club to a program of furthering their personal education in Ukrainian literary and cultural fields in order to perpetuate our customs in this country. Since the mothers of the majority of the girls were members of the UNWLA (Branch 23), they encouraged their daughters to request membership in the UNWLA as a junior branch. The splendid reputations of the UNWLA in Detroit attributable to the considerable time and effort expended by members of the local branches in social and humanitarian work, was a good recommendation and a deciding factor. The group is now officially known as Junior Branch 58 of

OUR LIFE

Edited by Editorial Board

Published by the Ukrainian National Women's League

of America, Inc.

909 N. Franklin St.

Philadelphia 23, Pa.

Phone MA 7-7945

UNWLA Highlights

After summer recreation the UNWLA members are coming back to their patriotic work with new vigor and eagerness. The first meetings in September are usually full of good plans and propositions. Let us view what might be ahead of us.

During the dog days there appeared problems on the international horizon, particularly in the Near East, that alarmed the peoples everywhere. Also the Ukrainian world experienced an unusual sensation after the letters of Ukrainian political prisoners in Soviet concentration camps have reached the Free World. We are writing more about the letter, sent by Ukrainian women political prisoners, in our editorial.

In the immediate future the conferences of the Regional Councils of UNWLA will take place in several large cities. Our Central Office has sent out last spring the outlines for discussions (organizational problems, social work, by-laws), still a regional conference may also have subjects of its own, relative to its own fields of activity. It is desirable that as many members as possible from the vicinity should take part in the conference. This may surely enliven the debates and contribute to interchange of ideas as well as to crystalization of thoughts and resolutions.

the UNWLA, taking the name of the Ukrainian poetess, Olena Teliha, for the club.

Olena Teliha club was first organized in June 1947. We will, therefore, be celebrating our 10th Anniversary next year. This club has grown through the years and we still have members that originated the club and with our additions the membership totals to approximately twenty-five. Our officers are as follows: President: Olga Hubchik, Vice President: Nell Sosnowsky, Recording Secretary: Olga Tanchen, Corresponding Secretary: Olga Karpinka, Treasurer: Olga Solovey and Historian: Olga Yaremy.

Each year, as the years have gone by, Branch 58 has striven to

present one annual affair, the proceeds being used for charitable purposes. To date, the club has sponsored the showing of a spectacular movie of Ukrainian Christmas Customs in 1947; in 1948 an afternoon concert honoring three noted Ukrainian women, Olena Teliha, Kharitya Kononenko and Ludmila Staritska Chernyakhivska; April, 1950, and May, 1951, brought two hilarious Dixieland Minstrel Shows with all the girls in blackface; a vaudeville show lit up the Ukrainian National Temple in May, 1952, featuring a Gypsy dance, Hawaiian dance and songs galore; once again the club brought fun and laughter to a capacity audience with a Western Revue in

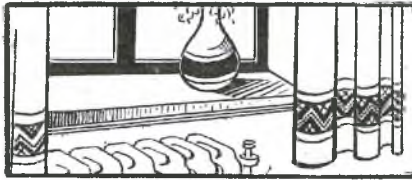
1953; we had a splendid Hi-Fi Follies Show in 1954; and our last was a Masquerade Ball and Show.

Through the proceeds of these various shows Branch 58 was able to purchase a sound film projector which was presented to the St. Basil Orphanage in Philadelphia, Pa., which houses orphans of Ukrainian descent, as well as to contribute to St. John the Baptist Ukrainian Catholic School, Crusade for Freedom. We likewise made children's toys for the Orphanage, donated to the National Nephrosis Foundation, to Mrs. Kisilevska Memorial Fund and to the Radio Programs sponsored by the Detroit Regional Council.

It is also an annual custom to have a dinner for our members, to hold a Christmas Party which is enjoyed by our friends and husbands, a card party is also held with proceeds for charity. Our members are often called upon to model Ukrainian costumes and act as hostesses at functions to inform Americans of our culture. A Mother's Day Tea was held with a setting of candles, corsages, tea and finger sandwiches; we had a small program which was later followed by community singing, consisting of Ukrainian songs. We hope our Mothers enjoyed it as much as we enjoyed presenting the program.

As the years go on we hope to continue enjoying, learning, sharing and furthering Ukrainian relations among our group of girls who keep a decided interest in the project at hand. With this in mind Branch 58 wishes to extend their thanks to all those who morally and financially have encouraged our young group.

Olga Hubchik, Pres.
Branch 58, Olena Teliha Club

У НАШІЙ ХАТІ

Наш квітник восени

Відцвітають наші квіти, але про весну треба подумати вже восени. Наш квітник потребує тепер дещо праці. Усі відцвілі квіти ми усунули, зимотривалі билини остають у ґрунті, щоб ранньою весною зазеленіти.

Саме рано восени найкраще ділити й висадити зимотривалі билини, щоб вони до настання морозів закорінилися на новому місці. Коли хочемо, щоб якась билина не надто розросталась і не опанувала нашого квітника, тоді викопуємо її, вибираємо найкращі і найсильніші, їх висаджуємо, все інше викидаємо на компостову купу. В противному випадку опанують наш городець сильніші, але менше бажані. Коли не хочемо пересаджувати, а лиш стримати їх ріст, то можемо ті билини на місці ризкалем перетяти і часті із них усунути. Повсталі ямки засипуємо компостом.

Кінець вересня і початок жовтня найкращий час висадження цибулькових квітів: туліпанів, гіяцинтів, нарцизів, крокусів і підсніжників. Гіяцинти й пізно квітучі туліпани можна ще в листопаді висаджувати, поки земля не замерзла, але як кажуть: „що ранне — не погане“. Ранньою весною дадуть нам гарні квіти. Передумовою їх доброго росту є відповідне положення, ґрунт і добрі саджениці. Всі цибулькові не зносять підмоклого ґрунту, а зимою вигинуть. Посаджені в тіні, весною пізно розвиваються, а тим самим немає їх у той час, коли ми їх потребуємо. Дуже важне також, як глибоко висаджуємо цибульки. При тім роблять найбільше промахів. За плитку по-

саджені туліпани мороз у зимі висаджує з землі й вони пропадають. Загальна засада є: цибульки повинні піти в землю три рази так глибоко, як їх висота. Те саме відноситься до віддалі. Подаю в цалях (інчах), як глибоко треба висаджувати найважливіші квітові цибульки:

	глибина	віддаль
Рід квітів	цалів	цалів
Туліпани	5—7	4—8
Гіяцинти	7—8	6—10
Нарцизи	7	6
Крокуси	4	2—4
Підсніжники	4	2—3
Голянд. косатні	5	6
Гронові гіяцинти		
„Мускарі“	5	3—4

Земля під цибулькою рослини мусить бути глибоко перекопана, очищена від перію, підправлена компостом і торфом „піт мос“. Садимо рядами або в групах, уважаючи, щоб краски, час квітнення та їх висота себе взаємно зносили. Негарно виглядає група туліпанів, напр., відміни Мендла, що цвітуть у половині квітня з відміною многоквітних (на однім білі кілька квіток), що цвітуть при кінці травня. Не відповідають собі ці відміни ні виглядом ні часом квітнення.

Найкращими з усіх квітів весни є **туліпани**. Посаджені на одному місці ростуть звичайно три роки, опісля їх по відквітненні викопуємо з билами і листям та задоловуємо на грядці, де вони визрівають. Залишені на довший час на одному місці часто дичіють, що особливо на гробах виглядає негарно. Викопані висаджуємо восени після нашої вподоби, добираючи відповідні краски, ріст і час квітнення.

Гіяцинти садимо лиш у групах, строго вважаючи на краски. Люблять вони соняшне місце, яке не сміє бути надто вогке. Самому розводити цибульки утяжливо, бо гіяцинт потребує два або й три роки вирощування. Купуємо цибульки другого вибору, котрі є дешевші (перший вибір уживається до вирощування квітів у склянках). По відквітненні викопуємо цибульки з землі, стараючись не ушкодити листя і коріння, закопуємо їх у землі, де вони визрівають. Восени можемо їх ще раз висадити. Цвітуть вони, хоч не так, як новонабуті. В третьому році цибульки гіяцинтів уже не до вжитку.

Гронові гіяцинти „Мускарі“, можемо оставити на місці, вони цвітуть довгі роки. Зносять також півтінь.

Нарцизи посаджені раз, остають усе на одному місці. Найкращі квіти по червертому році посадки. Добір відмін дуже важний. Ростуть добре в півтіні, де інші цибулькові не будуть. Добре садити особливими групами поодинокі відміни. Нарцизи добре надаються на китиці, бо довго тримаються у вазах, а цвітуть ранньою весною, саме тоді, коли обмаль квітів.

Підсніжники — це перші передвісники весни. Часто цвітуть уже у лютому. Можна їх мати в травниках або на грядках. Ніколи не зриваємо їм листя, воно саме мусить завмерти.

До гарних цибулькових належать ще голяндські косатні (ірисі). Цвітуть при кінці травня і початком червня. Раз посаджені, можуть оставатись довший час на місці. Дуже добре надаються до обсаджуван-

ня стежок. По відквітненні усуваємо лиш квітові біла, листя з часом саме висохне. Квіти їх дуже гарні на довгих білах, надаються на китиці.

Тут подав я найпопулярніші цибулькові рослини в нашому квітнику. Вирощування їх у кімнаті вимагає інших заходів, про це буде стаття в наступному числі.

До осінніх робіт належить також упорядкування компостової купи. До зібраних восени відцвілих квітів, листя і бадилля треба додати паленого меленого вапна. На купу 5 фітів (стіп) довжини даємо 50 фунтів. Вапно дезинфікує і є важним чинником росту рослин узагалі.

Далі їй глядійолі вибираємо з землі. Даліам обтинаємо гичку 5 інчів над бульбою і переховуємо в сухій, забезпеченій від морозу пивниці.

Травники мусять бути на зиму старанно викошені. В противному разі під снігом трава виприває і травник лисіє. В листопаді добре підгноїти травник компостом або набутими штучними погноями.

Пізно восени перекопуємо весь наш ще незасаджений квітник і оставляємо в гострій скибі, щоб мороз розкрушив рілля і щоб вона набрала зимової вогкості.

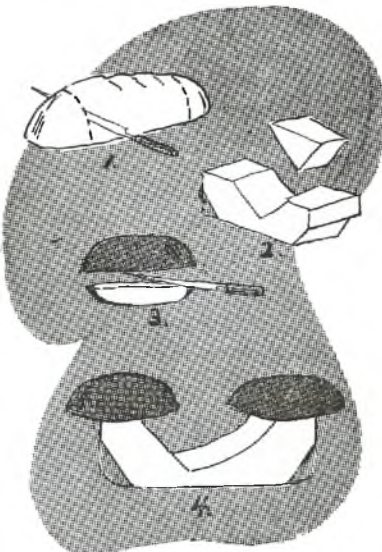
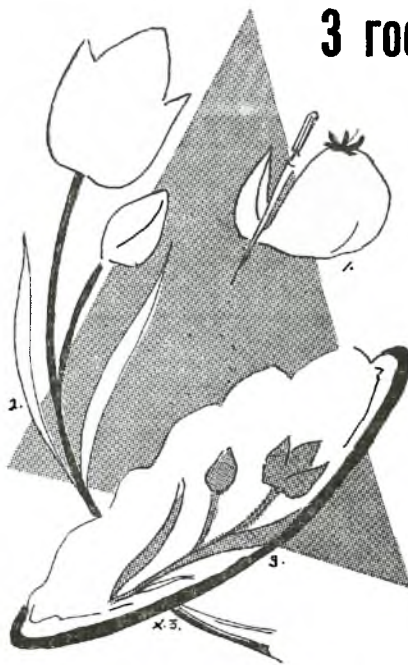
При кінці листопада притрушуємо грядки з туліпанами компостом і цим даємо їм кращі умовини перезимування та вчасного розвою. **Роман Коцик**

Перемо вдома

В літі назбиралось у нас багато легкого вбрання. Більшість із того давали ми хемічно прати. Але не все так можна. Коли в нас більша родина, тоді хемічне прання стане великою рубрикою. Отже пробуємо дещо випрати самі.

Та який це нераз клопіт! Один матеріял збігається, другий ні. Один витримує порошок, другий вимагає мильних платків. А третій взагалі не зносить дотику води... Радь собі, як хочеш!

Великі господарські станиці (школи, інститути, журнали) мають свої

3 господарських показів

Туліпани з помідорів

Потрібно:

- 1 зрілий помідор
- 1 петрушка (біло)
- листки цибулі

Коли приладжуємо салату, хочеться її вміло прикрасити. Укладаємо її на круглому чи подовгуватому полумиску. Окремо надрізуємо помідор, формуючи з його поверхні подовгуваті пелюстки туліпанів. Три пелюстки утворюють квіт. Окрім того можна й вирізати пелюстку, що нагадуватиме пучок туліпана. Ці пелюстки накладаємо на салатку. Далше лучимо з квітом біло петрушки, а з боку два листки зеленої цибулі, неначе листки туліпана.

Гриби з булочок і хліба

Потрібно:

- 1 черствий бохонець хліба
- 2 булочки (американські з темною шапочкою)
- трохи сметанкового сира

Від бохонця відкрити з обох сторін краї (цілушки), як зясовано на рисунку. З середини зняти шкірку, залишивши спід. Потім зформувати з хліба підставу, що нагадує спід двох грибів, зрослих посередині (гл. рисунок). Коли ця підстава готова, тоді взяти булочки, відкрити від них темніший верх, помастити його зі споду сметанковим сиром і настромити їх на хлібну підставу.

Ця декорація виглядає корисно на полумиску з канапками.

власні досвідні пральні. Там випробовують у подрібному пранню нові матеріяли. Вислід цього нераз проголошують у пресі, щоб поінформувати загал господинь.

Першою засадою — повчають вони — є етикетка при закупі. Не викидати її поспішно! На ній бувають часто цінні вказівки про якість матеріялу. Наприклад: 100% вовна, або рейон. Це вже допомагає зорієнтуватись.

Від якості матеріялу залежить також температура. Гаряча вода шкодить лиш деяким, як Acetate. Орлон і декрон вимагають середньої температури, а найлон зовсім літньої. Тому, коли в нас є сумнів щодо якості

матеріялу, або він є якоюсь мішаниною, тоді краще пробувати його лиш теплою водою.

Другим правилом при пранні — це слабе забрудження одягу. Прати треба по кількаразовому вжитку. Коли вбрання дуже брудне або перепочене, тоді не допоможуть і найбільш уважні заходи.

Куховарські приписи Н. Костецької ГОРОДИНА й ОВОЧІ

Ціна 60 ц. за зшиток
з пересилкою 65 ц.

Замовлення в Централі США

УКРАЇНСЬКІ ЛЯЛКИ

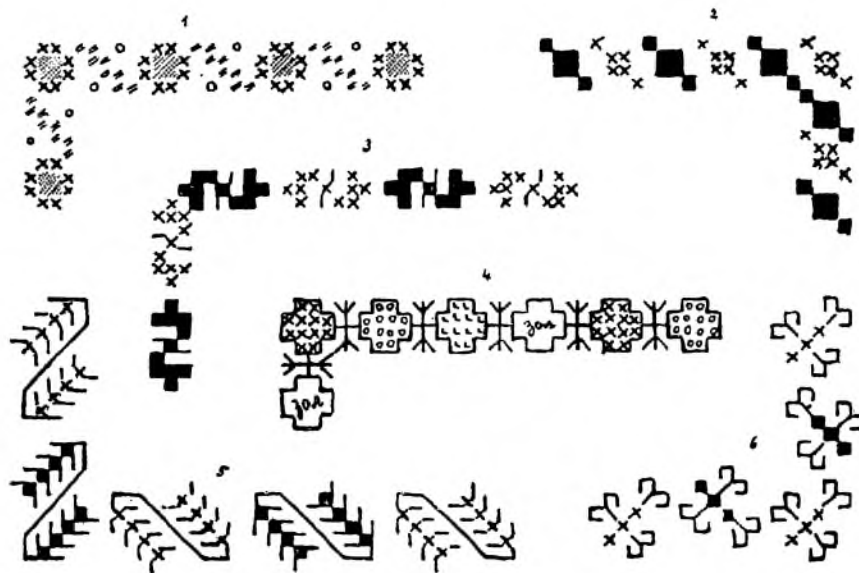
Ляльки в українському народньому вбранні, виконані в кооп. „Базар“ у Філадельфії.

1-ший ряд зліва до права:

1. „Ксеня“ (гуцулка)	21 цалів (інчів), у повному строю з китпарем	\$14.95
„Зірка“ (гуцулка)	12 цалів (інчів), без китпаря	6.95
„Марічка“ (гуцулка)	9 цалів (інчів)	3.95
2. „Одарка“ (подолянка)	21 цалів (інчів), у повному строю і в чобітках	12.95
3. „Нагалка“ (полтавка)	12 цалів (інчів), у повному строю, вінку й чобітках	5.95
4. „Маруся“ (киянка)	12 цалів (інчів), у повному строю, вінку і складаній спідничці	5.95
5. „Олюся“ (школярка)	14 цалів (інчів), вишивана блузка, складана спідничка, капелюшок, мешти	6.95
Та сама	17 цалів (інчів)	8.95
6. „Оксана“ (полтавка)	21 цалів (інчів), у сорочці, спідничці, вінку й чобітках	12.95
Та сама	21 цалів (інчів), у повному строю з корсеткою	14.95
7. „Рута“ (городенка)	21 цалів (інчів), у повному строю з ручно тканою обгорткою	12.95

2-гий ряд: ті самі ляльки, що в першому ряді, тільки в мініятурі.

Ціна кожної ляльки при вимірі 6 цалів (інчів)	2.49
при вимірі 8 цалів (інчів)	3.95

ВЗОРИ ДЛЯ ЛЯЛЬОК

Для вишивок на сорочках підбираємо дрібні буквинські візці, що ними легко можна заступити вуставки. Подаємо вибір таких візчиків, які звичайно вишиваємо на хусточках.

ВИШИВАНІ БЛЮЗКИ

З НАЙЛОНУ Й БАТИСТУ

знайдете на кожну величину
в КООПЕРАТИВІ „БАЗАР“

822-823 N. Franklin St.

Philadelphia 23, Pa.

Каляфіор у тісті

Потрібно:

- 1 каляфіор
- 2 ложки масла
- ½ склянки білого вина
- 2 ложки мук
- 1 ложечка оливи
- 2 білка (шум)

Каляфіор варити 10 хвилин у посоленій воді. Потім вложити на ¼ год. до зимної води. Вийняти і покласти, нехай стече. Скремо зладити тісто з муки, вина, оливи, а на кінці додати шум із білків. Каляфіор покрити у скибки, мачати у тісті і смажити на розжареному маслі. Подавати з зеленою салатою.

Сира салата

Потрібно:

- 1 свіжий огірок
- 1 в'язанка редьківця
- 3 яйця
- ½ склянки сметани
- часник
- приріз

Обібрати огірок і покроїти на тонкі платочки. Сполокати редьківцю і тонко покроїти. Посікти приріз. Зварити твердо яйця і покроїти в кістку. Розтерти часник і все разом вимішати зі сметаною. Посолити до смаку. Можна додати також помідора, покраяного в скибки.

Печеня з поливою

Потрібно:

- 3 ф. волового мяса
- городина (морква, салера, цибуля)
- ½ склянки червоного вина
- 3 ложки тертого сира (пармезану)
- 1 ложка тертої булки
- 2 яйця
- 1 ложка масла

Волове мясо, пригоже на печеню, нашікувати солониною, посолити і обрум'янити на гарячому товщі. Потім дати почищену і дрібно покраяну городину, підлити дрібною вином або росолом чи води і душити під

покришкою. Підливати постійно, душити від 1½ до двох годин. Потім, коли вже м'яка, покряяти. Уложити на огнетривалій посудині. Городину перетерти через ситко і влити до печені. Полити печеню сметаною, в якій розколочено яйце. Посипати її зверху тертим сиром і тертою булкою і запекти у печі, аж легко зарум'яниться полива. Так само можна приладжувати печеню з телятини.

Січеники з грибів

Потрібно:

- ½ ф. печеричок
- 1 цибуля
- 1 ложка масла
- 2 булки без шкірки
- 1 яйце
- 2 ложки тертої булки
- 1 ложка січеної зеленої петрушки

Гриби покроїти в платки і посікти. Підсмажити ясно цибулю на товщі, вкинути покраяні гриби, додати 1—2 ложки води й душити доки вода не вивариться. Булки намочити у воді, витиснути і вимішати з грибами і яйцем. Посолити і виробляти січеники в тертій булці, а потім смажити на товщі.

Чеколядовий пиріг

Потрібно на пиріг:

- 1 не зовсім повне горнятко цукру
- 1 мішочок міддалів
- 1 цитрина (шкірка)
- 8 яець
- 3 таблички тертої чеколяди
- 1 коробка бішкoptів (8 шт.)

Потрібно на склицю:

- 2 таблички чеколяди
- 2 ложки цукру
- 1 ложечка масла
- 2 ложки молока

Змолоти міддали, втерти чеколяду. Цукор втерти з жовтками і вимішати з міддалами й чеколядою. Додати цитринової шкірки. Вкінці легко вимішати з шумом із білків і з бішкoptами, втертими на терці. Виложити до довгої форми, вимащеної маслом і висипаної тертою булкою. Пекти ¾ год. на 300°. Коли прохолоне, вийняти і помастити морелевою мармелядою. Зверху полляти чеколядовою склицею і настромити білими, крайними міддалами.

Чеколядова склиця: Чеколяду розтопити в молоці на легкому вогні. Додати цукор і масло і на легкому вогні, не мішаючи, злучити все, потрясаючи риночкою. Коли ще гаряче, вилляти на пиріг.

Подала Ольга Ліщинська („Нова Хата“)

З кухонного назовництва

ВОЛОВИНА, ТЕЛЯТИНА, СВИНИНА — це окреслення різного роду м'ясив. У нас часто називають свинину вепровиною; це польський вираз.

ПЕЧЕНЯ — печене мясо у товщі і власній підливі.

БИТКИ — кусники мяса, биті, обтачані в муці і смажені.

ВІДБИВАНЦІ — кусник мяса з кісточкою, обтачаний у муці, яйці і сухариках.

СМАЖЕНИК, ПЕЧЕНИК — різні роди битків.

СІЧЕНИК — кусник меленого мяса, обтачаний у сухариках і смажений. Для всіх цих форм м'ясива вживаються в нас чужі назви. Одні називають їх „котлетами“, другі „шницлями“. Котлет, чи як казали наші куховарки „куклети“, це французьке слово (кот — ребро), а шницель походить із німецького. Навіщо вживати їх, коли в нас такі чудові й різномодні українські слова?

ГУЛЯШ — це дрібні кусники мяса, вдушені з цибулею. Їх назва мадярського походження, як і сама страва.

ФАЛЬШИВИЙ ЗАЯЦЬ — можна краще назвати „ніби-заяць“.

Галина Журба

Родинні взаємини

В американських середніх школах для дівчат домашнє господарство є одним із головних предметів. Дівчата вивчають модерні засади ведення дому, пізнають поодинокі ділянки його, як шиття, куховарення, прятання і розвивають свої здібності в одному чи другому напрямку.

Однак найцікавішою частиною цього предмету — це родинне життя. Взаємини батьків із дітьми, довіря до старших, відношення до братів і сестер у сімі — це все обговорюється на годинах. Є вчительки, що вмють розвинути дискусії дуже цікаво. Молодь хвилює особливо дискусія про кохання і подружжя, що належить теж до цього предмету.

Пригоди котика Міцька

Христя розповідає:

— Коли ми жили ще на фермі, то нам там було дуже весело. Нас будили раненько, коли ще на квітках і на травичці стояла роса, а сонечко з-поза лісу лагідно гріло. Кругом нашої хати на деревах співали щойно пробуджені пташки. А було їх так багато-багато. Одні співали: — Цір-цірінь-цір! — Другі: Тьох-тьох-тьох. А ще інші: — Фітю-фітю-фіть.

То ми, діти, бувало постаємо під деревами, позадираємо голівки вгору, стежимо за малими співаками, радуємось. Часом зриваємо квіти, бігаємо босоніж по росистій травичці, граємось.

А у нас, на фермі, були вже тоді різні звірята: і корови, і вівці, і свинки. То ми часто зрана біжимо до стайні, щоб привітатись з яким ягнятком чи телятком.

Одного разу татко сказав до мами: — Це все тут гарно і добре, але у нас завелися миші. Все мені в стайні гризуть, занечищують. От, я думаю чи не придався б нам кіт?

А мама на це: — Певно, що кіт потрібний, бо і в мене в хаті миші гуляють.

А ми діти це почули і давай собі тата просити навипередки: — Татку, котика! Ми просимо, ми хочемо котика!

Ну, і тато постарався, привіз звідкись молодого кота. О! який він був гарний, який білюсенький з оксамитними лапками, з чорною латкою, наче краваткою, посередині шийки. Ми його зразу полюбили, не могли досить налюбуватися ним. То кормили його мясцем, то напували молочком, то гралися з ним стеблом. Поволи він підріс і став справжнім котом.

Зачав полювати на миші. Буває, коли зловить мишку, то принесе її в зубах і положить у кухні на долівці і жде, щоб ми його хвалили і величали нашим гордим мисливим. І за деякий час вже у нас миші так не гуляли, притихли. Такий то був Міцько.

Але раз,якось я замітала кухню і вигорнула з кутика, під шафкою жмїньку сіренького

Так він ходив із тим дзвіночком, дзеленькав, пташки вже здалека чули його та й стеріглися.

пірячка. Здивована і збентежена я показала це мамі.

— Що за пірячко — так мама, очевидно з пташок. — А хто його там запхав? Звісно — наш Міцько. А хто ж би?

У мене відразу серце захололо. — Пташка! — Бідна, маленька пташка! Загинула! А наш славний, гордий мисливий, наш Міцько, хто такий? — Звичайний розбишака! Не даром він уже від довшого часу вдома не ночує, а волочиться кудись! А ми все думаємо, що він у стайні, а це он як!

Але ж тут треба було якось протидіяти. Ми діти віднайшли Міцька, потримали йому під ніс пірячко (як доказ злочину) та й стали його, кожне з окрема,

ганьбити і прозивати поганими словами:

— А ти розбишака! А ти розбийнику, ти драбуго! Ти кровопийце! Ти безвстиднику, ти, ти!

А він? А Міцько? — Нічого. Позіхає собі і наче на глум вивалює свій рожевенький язичок, поміж білесенькими гострими зубками. То протягається до сонечка, то витягає лапки, то прижмурює свої очка-сліпачки, то вкінці спокійно собі починає мурликати, так, наче хоче нам відповісти:

— А говоріть собі здорові, а я таки своє знаю.

І не засоромився, не покаявся. Ми майже щодня знаходили по куточках і на подвір'ю пірячко. Раз знайшли крило, а раз голівку з пташки. А одного разу приніс ще майже живу, замучену пташку і положив нам у кухні. Мама дуже розсердилася і сказала:

— Таж той розбишака нам тут незабаром вилупить усі пташки! І хто буде всяку гусінь, хробачню і комахи нищити? Хто буде нам співати, коли пташок не стане? Ні! Якийсь кінець мусить бути!

І от незабаром мама привезла з міста малесенький дзвіночок на ремінчику та й нарядила його Міцькові на шийку. А він дуже сердився, кидав собою, качався по долівці, намагався лапками здерти з себе дзвіночок. Але ремінчик був міцний і він нічого не міг вдіяти. Посумнів, звів голову, та й поплентався кудись.

Так він ходив з тим дзвіночком, дзеленькав, пташки вже здалека чули його, та й стеріглися. Але наш кіт змарнів, схуд, бо не хотів їсти. Вже і гратися з нами не хотів, так страшенно дошкулював йому цей дзвіночок. Подумайте лиш: — Мисливець іде на лови і сам вже здалека остерігає звірину!

Так це тривало якийсь час.

Але одного разу я знов замітала кухню і знайшла пташине пір'ячко. Всі ми не могли вийти з дива: — Як він це робив? — Як підкрадався до пташок, що дзвінок не дзвонив?

А може молоді пташки були ще такі дурненькі, що не боялися дзвіночка, привикли. А може ще не вмiли літати і не могли втекти від нього?? Хто його знає...

Вкінці, мама, коли побачила, що Міцько щораз гірше марніє, махнула рукою і увільнила його від дзвінка. Бо ж цей дзвінок і так нічого вже не помагав.

Ми старалися відтепер задержувати його в хаті на ніч, бо він розбишакував, звичайно, ніччю.

Аж раз я встала раненько, бо Міцько просився на двір і я його випустила, а сама зацікавлена пішла тихенько вслід за ним. Я хотіла бачити, що то він буде робити. А він побіг просто до старого каштана і якстій видряпався по ньому догори. Я знала, що на каштані було пташине гніздо і вже хотіла крикнути, остерегти пташок, що ворог уже близько, але цікавість перемогла в мене страх. Що то буде?

Гніздо містилося в дуплі під розчихами двох сухих гіляк. Одна з гіляк майже закривала гніздо. І от, Міцькові дуже трудно було туди дістатися. Він видряпався вище на пень каштана і нечайно скочив згори на суху гіляку, що притикала до гнізда.

Раптом почувся страшний тріскіт. Миршава гіляка, під тягарем kota відсахнулася від пня каштана і впала на долину. А кіт разом із нею коміть головою. Але не впав, як звичайно коти, на лапи, не встиг, бо тяжка гіляка придавила його, прикрила і потовкла. Він заняв жалібно, неначе заплакав. А я повинна була сказати:

— А добре тобі так, розбишако!

Але мені якось жаль стало непоправного грішника. Я підбігла і висвободила його. Але

він дальше нявкав жалібно, штикульгав на трьох лапках, а одна лиш так коливалася. Я подумала, що може вона зломана і принесла його до хати.

Потім татко завіз його до ветеринаря, який йому ногу забандажував. Довго ще наш Міцько кривуляв і не міг ходити.

Від тої пригоди споважнів. Більше вже в кухні не знаходилося пташиного пір'ячка. А може то пташки помудрили. А може попідростали і навчилися літати. Може навчилися пізнавати, кого їм треба вистерігатись.

Олена Цегельська

Про мухомора і дідуся Дуба

Раз восени у ліску зібралися на галявці грибки. У них були різної форми і різного кольору шапочки, всі мали ніжки: одні тоненькі, високі, другі коротенькі, грубі.

От і стали вони вихвалитись одні перед другими, хто з них кращий.

— Чи є кращий від мене гриб? — задирливо пицала сирійка. — Дивіться, в мене маленька шапочка, а в мого синопчка синя, а в донечки руденька. А ніжки? Які вони біленькі! Діти дуже люблять нас збирати...

— Та що з того? — перебив її мову гарний боровик. — Що з ваших гарних шапочок та білих ніжок? Ви ж гіркі, гіркі на смак. Нема кращого та смачнішого, як я! Мене скрізь люблять та вживають. І сушать, і солять, і смажуть, і варять. Кожна страва краще смакує зо мною. Дарма, що моя шапочка завжди однакова — темно-брунатна, а корінчик білувато-жовтий.

— Е, та немає смачнішої підливи, як із нас, промовили опеньки. А нас легко збирати, бо ростемо ми купками коло пеньків.

— Ну й знайшли чим хвалитись, засміялись руденькі личички. Ваші тоненькі ніжки ні до чого, а ми всі товстенські,

пахнемо гарно, а підлива з нас дуже, дуже смачна.

— А чим ми погані? спитались бабки. Наші шапочки дуже гарні...

— Ну, та краще моєї шапочки ви ніде не знайдете, заперечив мухомор. І справді, на головці у гриба була гарна червона шапочка, вкрита білими цятками, а ніжку вкривали кількома рядами ніжні білі шляпочки.

Але все грибне товариство голосно розсміялось.

— Ха-ха-ха! Ха-ха-ха! Скрізь чувся регіт. — Він ще обзивається! Та таких, як ти, завжди викидають із кошика, як попадеш. Ну й навіщо ти кому здався? глузувало з мухомора все грибне товариство.

— Це — правда! Сумно зітхнув мухомор. — Хоч і гарна моя шапочка, але не беруть мене до страви люди, кажуть, що я отруйний.

— Ну то нема чого тобі хвалитись, пробурчав поважний, великий, білий хрящ. — Бачиш, мене он навіть сирим їдять, тільки присолять трохи та й усе.

— І нас теж, і нас теж! З-під молоденької сосни тоненько завищали рижечки. Але раптом всі замовкли, бо обізвався до них старий великий Дуб, що стояв посередині галяви. Всі лісові рослини й тварини любили й поважали цього старого дідуся.

— Ні-ні, мої любі, прошепотів дуб. — Ви помиляєтесь. Не хваліться більше, бо кожен із вас на світі живе й має своє призначення. Не судіть бідного мухомора, бо не тільки ви корисні, але й він теж потрібний. Чи знаєте, що шкідливі комахи, як посидять на його шапочці, відразу гинуть? Якби його не було, то може й вас усіх комахи знищили б та й усім рослинам тут у лісі було б погано.

І стало всім грибам соромно, що вони напали на мухомора. Всі замовкли. Першим почав говорити боровик.

— Це правда, сказав він, комахи, особливо жуки багато шкодять нам. Скільки моїх родичів загинуло від жуків! Дякую тобі, мухоморе, за твою

Лист до пташки

Лесик сидить при столі і з великою увагою креслить на картці паперу всілякі закарлючки: хвостики, вужики, хрестики тощо.

— Що ти робиш? — допитується його сестричка, мала кучерява Лідочка.

— Пишу листа

— До кого?

— До пташки.

— Лист до пташки!? О, це щось дуже цікаве! Лідочка присідається до братчика і просить розповісти про цю пташку. Де вона — тут, у парку, чи там, над Круглим озером, де Лесик проводив вакації?

— Як я був з матусею в „Косові“ над Круглим озером, то я там мав знайому пташку. Її гніздо було на кріслатім дубі і просто нашого вікна. Щоранку пташка сідала на найнижчий галузці, дивилася в вікно і щебетала.

— Це вона так тебе вітала на „добрий ранок“, — пояснює догадлива Лідочка.

— І матуся те саме говорила, — продовжує Лесик. — Коли їв сніданок, пташка приліта-

оборону. І боровик чемно вклонився мухоморові.

— Дякуєм вам, пане мухоморе! Почулося зі всіх сторін, але знов усі притихли. На цей раз уже не лісові мешканці загомоніли. Це прибігли діти з козубеньками та почали швидко збирати гриби.

Хоч і не дуже хотілось грибкам покидати рідну галявину й дідуся-дуба, але вони знали, що пізно чи рано, а вони мусять покинути ліс. Потихеньки шепотіли, прощалися один із другим та їх мови не чули й не розуміли діти. Весело наповнювали свої козубеньки, співали, жартували. Хутко спорожніла галявина. Діти побігли в ліс шукати ще другого грибного місця. Залишився тільки на сторожі мухомор. Його ніхто не зірвав, але він не журився. Знав, що теж приносить другим користь, а це дуже приємно, робити другим добро.

Ніна Наркевич

ла на східці ганку і з смаком дзьобала кришини хліба, які я їй кидав. Матуся порадили, щоб я давав пташці їсти з руки. Одного ранку я сів на східцях і простягнув руку з куснем білого хліба. Пташка злетіла на дашок ганку, потім на поруччя сходів, щось думала, крутила голівкою, приглядалася, а нарешті обережно підійшла і вихопила дзьобиком хліб з моїх пальців.

— Браво, розумна пташка! — плескала в долоні Лідочка, мов

Пташка злетіла на поруччя сходів, щось думала, крутила голівкою, приглядалася, а нарешті обережно підійшла і вихопила дзьобиком хліб із моїх пальців.

справді бачила живу пташку, що брала хліб з Лесикових рук.

— Одного разу в мене на рамені повзла велика гусениця. Добре, що я її не бачив, бо страх не люблю гусениць. Де не взялася моя знайома пташка, підлетіла до мене, схопила гусеницю, сіла на стежині і з смаком її проковтнула. Вона вже мене не боялася!

Лідочка аж зітхнула від заздросців.

— Жалко мені було з нею розставатися! — додав сумовито хлопчик. — Але я обіцяв, що напишу до неї листа. І ось, лист готовий!

— Що ж ти їй написав?

Прочитай мені! — просила дівчинка.

— Моя люба пташко! — вимовляє з голови Лесик, мов би справді читав письмо. — Я вже дома, але про тебе не забув. Тут діти вже ходять до школи. Ти десь певно також записала своїх пташенят до лісової школи. В нас у парку вже жовкне листя. Думаю, що в „Косові“ також осінь. Чи цвіркуни вже повкладалися спати на зиму? Добре забезпеч своє мешкання, щоб не померзли твої діточки! До побачення за рік у „Косові“. Твій друг Лесик.

— Гарно! — хвалить Лідочка й додає: — Прошу тебе, допиши: „Тебе вітає моя сестра Лідочка, що має чотири роки.“

Лесик радо дописує кілька нових закарлючок. Але в Лідочки якась невесела думка нависла хмаринкою на чолі.

— Лесик, а чи поштар знає, котрій пташці дати листа?

— Не турбуйся! — сміється Лесик. — Це я вже обміркував з ланом директором дитячої оселі. Листа тишлю на адресу папа директора. Він його розпечататиме і покладе на сходах у „Косові“. На листа насипле кришинок. Пташка прилетить їсти кришини і... прочитає мого листа. Що, добре придумано?

— Чудово! — заливається Лідочка срібним сміхом. — Ну, одягайся, братику, попросимо матусі, щоб дозволила нам разом занести листа до поштової скриньки за рогом вулиці, біля автобусової зупинки.

Роляник

Дитячі пески на св. Миколая:

ЗОЛОТА КНИГА

**ХТО НЕ ВІРИТЬ В МИКОЛАЯ
ЧОРТИКА ВТІШАЄ**

Ціна пески 15 ц.

можна замовляти в Централі СВА.

Літня пора вже за нами. Відсвіжені й розрадувані членки СУА повертаються до своїх громадських обов'язків. Перші сходини у вересні пройдуть гамірно й весело. Наперед привітання й обмін особистих вражень. А потім громадські справи.

Літо не проминуло даремне. Поміж напруження на Близькому Сході, що заповнювало шпальти газет — влетіла вістка, що потрясла нашим світом, — листи з концтаборів Мордовії. Українське жіноцтво з радістю почуло голос своїх сестер, що невстрашно й послідовно продовжують боротьбу. Чи стоїмо ми теж на висоті завдань?

Як відгук на листи з концтаборів Мордовії, плянують українські громади протестаційні походи й віча. Окружні Ради й Відділи СУА повинні включитись у підготовку цих маніфестацій і взяти численну участь у них. Тільки зусиллями цілої української громади зможемо освідомити світ про злочини Москви.

Час Окружних З'їздів уже недалекий. Окружна Рада СУА в Рочестері проголосила його найскорше, бо 23. вересня. Дальші речинці: Філадельфія 14. жовтня, Нью Йорк 21. жовтня, Дітройт 28. жовтня. Очікуємо ще вісток із Шикаго. Побажано було б, щоб у З'їздах взяло участь якнайбільше членства з даної околиці. Це найкраща нагода для обміну думок та насвітлення наших найближчих завдань.

Централа розіслала теми для Окружних З'їздів ще весною, (організаційні справи, суспільна опіка, статут). Подрібно розроблення їх уже наспіло. Радимо розглянути й підготувати доповідь. Окружний З'їзд може видвигнути також окрему тему свого терену.

Відділи дістали ще перед вакаціями викази своїх невплачених належностей. Прохаємо застановитись над ними і в найближчому громадському сезоні старатись їх сплатити. Нерівномірне вплачування вкладок дуже утруднює працю Централі.

НАШЕ ЖИТТЯ дістає від Відділів часто світлини з їх діяльності до поміщення. Виконання цих світлин вимагає коштів, що переобтяжують бюджет журналу. Тому прохаємо з кожною надісланою світлиною надсилати належність у висоті 5 дол. для перерібки її на клішу.

Коли трапляється затримка в присилці **НАШОГО ЖИТТЯ**, прохаємо повідомити про те адміністрацію журналу, а не управу Відділу. Адміністрація може провірити, чому це сталося, а управа Відділу не має змоги прослідити причини.

ЦЕНТРАЛЯ ОДЕРЖАЛА від 12. червня до 31. липня 1956:

Річна вкладка й організаційний фонд:		
Від.	7 Акрон	20.00 5.00
„	22 Шикаго	20.00 5.00
„	28 Ньюарк	— 10.00
„	33 Клівленд	20.00 5.00
„	45 Манчестер	20.00 5.00
„	63 Дітройт	20.00 5.00
„	64 Нью Йорк	20.00 5.00
„	65 Нью Бронсвик	10.00 —

Фонд Централі:		
Від.	22 Шикаго	90.00
	31 Дітройт	20.00
	33 Клівленд	55.00
	45 Манчестер	26.00
	65 Нью Бронсвик	12.00

Фонд Резервовий:		
Від.	7 Акрон	30.00
	28 Ньюарк	5.00
	31 Дітройт	20.00
	33 Клівленд	10.00
	45 Манчестер	10.00
	50 Бетлгем	10.00
	57 Ютика	10.00
	64 Нью Йорк	10.00

На Дім СУА:		
Від.	7 Акрон	20.00
	8 Бронкс (на листу)	26.00
	19 Амстердам (на л.)	4.00
	33 Клівленд	10.00
	45 Манчестер (на л.)	20.00
	47 Рочестер (на л.)	35.00
	51 Милвокі	20.00
	57 Ютика (на л.)	16.00 21.00
	63 Дітройт	15.00

Вкладка до СФУЖО:		
Від.	7 Акрон	5.00
	22 Шикаго	13.50
	31 Дітройт	3.00
	33 Клівленд	8.25
	45 Манчестер	4.00

Фонд Конвенційний:		
Від.	7 Акрон	5.00
	22 Шикаго	5.00
	31 Дітройт	5.00
	33 Клівленд	5.00
	57 Ютика	5.00
	64 Нью Йорк	10.00

Фонд Стипендійний:		
Від.	57 Ютика	5.00

Фонд „Мати й Дитина“:		
Від.	7 Акрон	10.00
„	11 Трентон	20.00
	16 Міннеаполіс	11.00
	22 Шикаго	78.00
	28 Ньюарк	99.00
	32 Ст. Луїс (зб.)	36.36
	47 Рочестер	62.00
	64 Нью Йорк	85.00

Поминки Олени Кисілевської

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Недавно тому відійшла у вічність піонерка жіночого руху, редакторка жіночих альманахів, сенаторка до польського сенату, в останніх роках голова СФУЖО сл. п. **Олена Кисілевська**. Наразі нам тяжко здати собі справу, яку велику втрату понесло українське громадянство, а зокрема жіночі організації. Зaledве чи є в Америці якесь жіноче діло, до якого Олепа Кисілевська не дожила б своєї цеголки. Мало було у нас Відділів СУА, які не передплачували б „Жіночої Доли“ довгі роки перед другою світовою війною. Цей жіночий журнал був приступний для нашого жіноцтва в Америці, як

Катря і Микола Яремко, Геленвил	3.00
Ольга Коцюба, Едистон	2.50
М. Костів, Туджунга	2.00
Пресовий Фонд Н. Ж.:	
Від. 10 Філадельфія	5.00
„ 22 Шикаго	5.00
„ 45 Манчестер	5.00
„ 57 Ютика	3.00
„ 63 Дітройт	10.00
Анна Мицишин, Філад., збірка на похороні бл. п. Катерини Лисюк	16.00
Анна Кізіма, Нью Йорк	5.00
Лідія Шавяк, Балтимор	4.00
Теодозія Гаврилів, Філад.	3.00
М. Голубінська, Торонто	2.00
Ольга Кузів, Ваяндот	2.00
Олександра Ткач, Ньюарк	2.00
Др. Зоя Плітас, Каллен	2.00
М. Яримович, Шикаго	.50
На пам'ятник бл. п. Олени Кисілевської:	
Об'єднання Українських Жінок, Каракас, Венесуела	45.00
Окр. Рада СУА, Рочестер	25.00
Від. 16 Міннеаполіс	12.00
„ 21 Бруклін	10.00
„ 32 Ст. Луїс	15.00
62 Сан Франціско	5.00
	<u>112.00</u>
Попередньо проголошено	303.00
Разом на пам'ятник	415.00

З подякою,

Антоніна Кульчицька, ф. секр.
Анна Сивуляк, касієрка

своїм змістом, так і формою. Покійна належала до тих діячок, які поголовно звертали увагу на піднесення нашого сільського жіноцтва. Навіть у книжці „Листи з-над Чорного моря“, описуючи свою зустріч із сільським жіноцтвом у Сергіївці, вона каже: „Коли б наші пані пізнали ближче наше село, вони певно не казали б, що з тими жіпками нема про що говорити“. Мало між нашими діячками є таких, які зуміли б так всесторонньо підходити до всіх справ, як це вміла Олена Кисілевська. Щойно на дальшу віддачу часу зуміємо хоч частинно оцінити її заслуги на полі пробудження нашого жіноцтва.

Відчуваючи велику втрату й смуток, Відділи СУА на терені Нью Йорку, як і по інших місцевостях, ушанували пам'ять Олени Кисілевської жалібними сходами чи то академіями. Дня 29. квітня в салі Літ.-Мистецького Клубу в Нью Йорку відбулась заходом Окружної Ради СУА жалібна академія, влаштована спільно з У. З. Хрестом. Вранці того ж дня в церкві св. Юра відправлено в присутності членок СУА і УЗХ панахиду за душу Покійної.

В програму академії входили реферати маршалка В. Мудрого й др. Софії Карпінської, членки УЗХ. П-на Христя Карпевич відіграла на піані жалібний марш Шуберта. Маршал Мудрий переповів головню спомини зі спільної праці в польським соймі. Др. С. Карпінська в своїм старанно підготованім рефераті переповіла коротко всі етапи життя й праці Олени Кисілевської, головню на полі жіночих організацій. Під кінець реферату відчитала „Моє прощання“, подиктоване Оленою Кисілевською 12. квітня 1955 р. Академію відкрила голова Окружної Ради СУА п. І. Бенцаль, а закрила короткою і змістовною промовою голова УЗХ п. Павліна Різник.

Одна дуже велика й болюча

шкода, що як на панахиду, так і на академію явилось дуже мале число членок як СУА так УЗХ. Значить, ми не навчилися досі, як вшанувати пам'ять великих і заслужених жінок, які десятки років працювали на українській громадській ниві. Н. Н.

МІННЕАПОЛІС, МІНН.

В домівці ООЧСУ та СУМА, яку членки Відділу прибрали килимами й квітами, зійшлись дня 2. червня членки 16. Відділу на святочні сходи, присвячені пам'яті незабутньої Олени Кисілевської.

Присутніх привітала вступним словом голова 16 Відділу п. Катря Гуцал. Подала нарис творчої праці бл. п. Олени Кисілевської та зясувала велику втрату, яку понесло українське жіноцтво через її смерть. Слідувала доповідь п-ні Оксани Дучимінської, близької її знайомої і співробітниці. Вона подала докладно огляд її життя від початку громадських починів аж до могили. Це був життєвий шлях, надиханий посвятою національним ідеалам. Олена Кисілевська йшла ним послідовно, не скривдивши при тім чоловіка чи дітей, яких так дуже любила.

Потім п-ні С. Дмитренко прочитала уривки з книжки Олени Кисілевської, яка недавно тому вийшла друком, „На Тарасову могилу“.

На закінчення сходи та на заклик голови п-ні К. Гуцал присутні склали пожертви на пам'ятник Покійної замість квітів. З признанням можна сказати, що скромне, але щире свято випало гарно й зі смаком. З приємним почуттям виконаного обов'язку супроти такої визначної українки наші членки розійшлись. Л. Козак

СПРАВЛЕННЯ ПОМИЛКИ

У звіті про коляду з Ленсінгу пропущено прізвище п-ні В. Міронюк, яка пожертвувала 3 дол. За недогляд перепрошуємо. А. Забродська

ГОСТІ В ЦЕНТРАЛІ

Лігнюю порою переїжджає багато людей через Філадельфію. Знаючи про Дім СУА, як осередок нашої організації, заходять сюди наші знайомі й прихильники. З радістю вітаємо їх у нашому Домі, що став справжнім центром зорганізованого жіночого життя.

З кінцем червня загостила до нас радна м. Дітройту Марія Бек. Затримавшись у Філадельфії у справах управи міста, вона бажала зійтись і з українським середовищем. Відвідавши збори Літ.-Мист. Клубу, що саме тоді відбувались, зайшла до Дому СУА, де провела час на дружній гутірці з головою О. Лотоцькою та редакторкою Л. Бурачинською. Пізніше оглянула крамницю кооп. „Базар“.

Кілька днів пізніше відвідала нас б. голова Союзу Українок Канади п. Ольга Войценко. В переїзді до Вашингтону затрималась на кілька годин у Філадельфії. З приємністю зустріли її голова СУА п. Олена Лотоцька й містоголова п. Стефанія Пушкар. У короткій розмові обмінялись спогадами й враженнями.

У липні були переїздом у Філадельфію п-во Миськів з Едмонтону. П-ні Марія Миськів у миттєвий каденції була головою Союзу Українок Канади та, передавши провід організації у доповідній руці, вибралась у подорож до ЗДА. З рамени Централі СУА зустріли її п. Марія Біляк, орг. референтка, і Лідія Бурачинська, редакторка „Н. Ж.“. У довшій розмові обговорено різні точки взаємини обох організацій.

У серпні загостили до Централі дві гості з Дітройту — д-р Софія Парфанович і д-р Ярослава Несторович. На цю зустріч зійшлося кілька членок Гол. Упроби й оживлено провели вечір. Раді були повітати д-р Софію Парфанович після довгої

недуги, яку вона переборолла з усією питомою їй енергією. Зложили їй щирі побажання з приводу дальшого успіху. Д-р Софія Парфанович недавно тому здала іспит, що управляє її до виконання лікарської практики в Америці. Незабаром відчить канцелярію в Дітройті й зможе знов підтримувати українське жіноцтво лікарською опікою.

АКРОН, ОГАЙО

Свято Матері 7 Відділу

Дня 20. травня відбулось Свято Матері в церковній галі. Його відкрила молитвою п-ні Марія Пулк, голова Відділу. Привітавши гостей, вона згадала кількома словами про значення Дня Матері та змалювала скитальче життя української матері по всіх закутинах світу. Головний реферат про значення й ролі матері виголосив місцевий дякоучитель п. Василь Воляник. Слідував виступ шкільних дітей нашої парохії під його провідом. У програмі було багато пісень, як також гарно виголошених деклямацій. Церковна галія була вщерть виповнена публікою. Найбільшою втіхою було те, що у святі взяло участь багато новоприбулих матерей та їхніх дітей. На кінці п-ні Марія Пулк подякувала всім учасникам свята, а зокрема дяковчителі п. Воляникові. Свято закінчено відспіванням національного гімну.

Під час перерви п-ні Пулк поспрохала зложити датки. Збіркою зайнялись пп. Анастасія Зепко і Павлина Галамай. Пожертви зложили: по 2 дол.: пп. Марія Пулк, Анастасія Зепко й Кость Зепко; по 1 дол.: пп. Р. Різник, М. Набережна, М. Козір, П. Когут, С. Шабат, С. Гашко, М. Гойсак, К. Доманська, М. Філяс, І. Козак, Л. Олійник, М. Іванищук, М. Антонюк, П. Га-

ламай, решта дрібними. Збірка принесла 30 дол., які поділено 20 дол. на Дім СУА, а 10 дол. на фонд „Мати й Дитина“.

Анастасія Зепко, касієрка

ДІТРОЙТ, МИШ.

Свячене парохії Непор. Зачаття в Гемтремку

Цього року у Провідну Неділю відбулось свячене у парохіяльній залі. 26 Відділ СУА причинився в великій мірі до його програми, запросивши парохіяльну школу вивести гагілки. Коли священники посвятили паски й усі присутні відспівали „Христос Воскрес“, засіли до спільного свяченого, що його влаштувало Сестрицтво Непорочного Зачаття.

Потім о. монсіньор Шмондюк виголосив промову, в якій вказав на ініціативу 26 Відділу СУА у виведенні гагілок. Потім п-ні Кардаш, містоголова 26 Відділу у своїй промові підкреслила значення гагілок, бо вони вказують на нашу стару культуру. Розказала про всі старання Відділу вивести гагілки та великий вклад праці пп. Савчук, Михалович та Сестер. Слідував реферат п-ні М. Слюсарчук про Великодні звичаї на Україні. Присутні її уважно вислухали й нагородили рясними оплесками.

Далше відбулись деклямації дітей із парохіяльної школи (Марта Савчук, Славка Байка, Анночка Слюсарчук) і гагілки. Всі дівчатка були в народніх строях і чудово виглядали. Вивели „Зельмана“, „Огірочки“, „Кривий танець“, „Воротаря“ й „Перепілочку“.

На закінчення програми о. монсіньор Шмондюк висловив подяку виконавцям і тим, що підготовляли свячене. Присутня

Пікнік 26 Відділу СУА

Коли настане літо й гарячі дні надто дошкулюють у праці, членки нерадо являються на місячних сходах у доміці. Під час літніх місяців живчик організованого життя притихає, але не зовсім. Радо зустрічаємось на

вільнім повітрі, на пікніку. Пікнік у парохіяльнім городі в Понтяку ввійшов уже в звичай нашого Відділу.

Цього року випав наш пікнік 15. липня у хмарний дощевий день. Приготування до пікніку зроблено заздалегідь і всі пікнікові страви приготовлено як щороку, тому ми сподівались певної певдачі.

Але традиція і необхідність перебування недільних днів на вільнім повітрі й надія, що ось це нині останній уже дощик, дала нам відносно поважне число гостей. Не було того темпа, що в ясний, погідний день, пікніковці стягалися лівиво, а всі пікнікові розваги що раз переривав рясненський дощ. Буфетова зала була найліпшим захистом від дощу. Тільки починав дощик шокрапати, в ідальні робилося тісно. Приманчивий запах страв не давав дармувати — обі сторони були вдоволені.

В перерві між дощами збиралися гості коло колеса щастя. що було на виднім місці по середині города. Щастя не всім однаке. Одні надаремно витрачували усі дрібні з кишені, другі за одного дайма вигравали цінні предмети. Якийсь цікавий. може 12-літній хлопчина не відступав від колеса. Помагав його крутити, дораджував щасливі числа, але сам не грав, бо не мав дайма. Йому подобався великий, червоний кінь, того коня дуже хотів мати. Остаточно дістав того дайма. Рішучим рухом вибрав число, покрутив колесом і кінь був його. Чи можна словами описати радість того хлопця? Не міг натішитися, бігав з тим коником по городі, усім показував, хвалився. Кожна більша виграна посилювала запал до ризика, тоді круг зацікавлених більшав. Так бували до самого сумерку, памірно й весело.

Чистого доходу нараховано 395 дол. Членки щиро й віддано працювали, кожна по своїй зможі, але безперечно найбільше нажурилася Голова Відділу та Комітету Підприємств.

Секретарка

СТ. ЛУЇС, МО.

Свято Матері 32 Відділу

Дня 13. травня відбулось в Укр. Нар. Домі Свято Матері. Діти під управою п-ні М. Храпливої вивели на сцені кілька танків, а також пісень і деклямацій у честь матерей. Виступали Ірка й Ганнуся Недільницькі, Олесь Назар, Богдан і Ганнуся Стецьки. Люба Гадзіма, Андрійко Храпливий, Ганнуся й Оля Лотоцькі, Богдан Лесів, Богдан і Ганнуся Стефанішини. По програмі місцевий парох о. В. Беньо поблагословив страви па столах, що їх приготували членки. По вечері о. Дашо з Мадісонд сказав кілька слів про традиційні звичаї і про страдальну матір України. Свято закінчено відспіванням „Многая літа“ під проводом дякоучителя п. І. Гадзіми. Дохід у висоті 36.36 дол. призначено на фонд „Мати й Дитина“. Текля Єзуско, голова.

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА.

Свячене 42 Відділу

Дня 27. травня зійшлися членки Відділу в Домі СУА. Голова п. Анна Бойко привітала присутніх і передала ведення свяченого п. Євгенії Задорожній. З черги о. Малащук, сотрудник парохії Непор. Зачаття Пр. Діви провів молитву й присутні засіли до застелих столів. Коли всі підкріпились, тоді „товстмастер“ п. Задорожна попрохала о. сотрудника до слова. О. Малащук подав значення Великодня та заохочував присутніх до збереження рідної традиції. Голова Централі п. Олена Лотоцька розказала про створення федерації поневолених народів, що відбулось саме в цих днях. Першою акцією буде „зустріч“ большевицьких єпископів, що мають незабаром приїхати. З черги промовляла голова Окр. Ради п-ні Анна Сивуляк. Пригадала присутнім про близький пікнік Окр. Ради та прохала зложити пожертви на листи ЗУАДКомітету.

Між дальшими промовцями, що зложили побажання управі

і членкам були пп. Ірина Волянська, Лідія Бурачинська, Павлина Малиновська, Марія Козак, Марія Тимошук, Н. Дурановська й родина Денісів. Потім забрала слово касієрка Відділу п-ні Мицишин і подякувала комітетові, що підготував свячене. Це були пп. Вовчак, Боднар, Баран, Козак, Парашак, Марич, Стасюк, Марків, Малиновська. Багато з них зложили в пожертву харчі, що їх тецер присутні споживають.

На кінці п-ні А. Бойко подякувала всім за участь і закрила свято.

РОЧЕСТЕР, Н. Й.

Річні Збори 47 Відділу

Дня 4. березня розпочалися річні збори нашого Відділу. Тому, що не можна було вибрати управи, рішено продовжувати збори за місяць. Але несподівана зтяжна недуга уступаючої голови й предсідниці зборів п-і Крамарчук протягнула цей речинець і закінчення зборів відбулось аж 24. червня.

До нової управи увійшли: пп. Анна Капітан, голова, Клявдія Квасниці, містогорова, Олена Харамбура, секретарка, Софія Годованець, касієрка, Софія Семанюк, заступниця касієрки, Людмила Демиденко, культ.-осв. референтка, Ірина Костинюк, заступниця, Марія Крижанівська, виховна референтка, Марія Холевчук, суспільна опіка, Марія Стасів, заступниця, Магдалина Мартинович, господарська референтка. До контр. комісії увійшли пп. Марія Крамарчук, Ірина Крамарчук, Стефанія Вашчк.

Звіт із праці за 1955 р. подамо в черговому числі.

Олена Капітан, голова

Олена Харамбура, секр.

САН ФРАНЦІСКО, КАЛ.

Свято Матері й Батька

Дня 17. червня відбулось Свято Матері й Батька 62 Відділу СУА. Того ж дня о. К. Бердар із Лос Анджелес відправив Бо-

гослуження. Свято відкрила голова Відділу п. Ольга Шишка, привітавши членок та гостей. Програму розпочали перекусом, яку приготували пп. Марія Іванчук, Варвара Кацуляк, Ольга Шишка, Стася Жизномирська, Ольга Чато, Стефанія Кісь. Слудувала програма, яку підготувала п-ні Маруся Блиццак. Реферат прочитала п. Софія Гречаник, а вірші декламували Марійка Іськів, Стефка Міщанчук, Зоряна Паньків, Христина та Ярослав Блиццаки. На закінчення діти відспівали пісню, яку вивчив із ними п. М. Жарський. Всім, що допомагали влаштувати це свято — щира подяка!

**Варвара Кацуляк, секр.
Стефанія Кісь, касієрка**

НЮ ГЕЙВЕН, КОНН.

Показ народньої ноші

Дня 10. червня новозаснований Відділ СУА перевів першу свою імпрезу. На заклик радіа і преси прибуло багато гостей, українців і американців. Показ відбувся в залі ІВКА, де на сцені, прибраній килимами й квітами виднілась велика мапа України.

Свято відкрила п-ні М. Гижя, культ.-освітня референтка Відділу. Як головна ініціаторка імпрези промовила щирими словами та створила відразу привітний настрій. Це привітання доповнила в. о. голови Відділу п. О. Гіна, яка подякувала за численну присутність.

Слудували точки програми. Американський гімн відспівала п-ні Равлик при супроводі п-ні Гижої. Українські танки відтанцювала група дітей з Бриджпорту (О. Бабій, І. Дячук, Б. Говера, О. Максимюк) і 13-літня Ляля Бойко. Потім проголошено вислід дитячого конкурсу Відділу на тему: „Я є гордий(а), що я українець(ка)“. Нагороди уфундував парох гр.-кат. церкви в Нью Гейвен о. Чомко. Їх вручила п-і Волес, представниця місцевого державного відділу шкільництва малим І. Бурбелі (10 дол.), Л. Бойко (5 дол.) і О. Олесницькій (5 дол.). Л. Бойко

Галина Лашенко

На зов рідної землі

„Ніхто не має більшої любови, як той, хто душу покладає за друзів“.
(Леся Українка)

Коли большевицька влада встановилася в Наддніпрянській Україні, в перших роках часто спалахували повстання і большевикам не легко було завести свої порядки в величезних землях, якими вони оволоділи. Тоді змінили свою тактику і в 1922 р. завели НЕП (Нова Економіческая Політика). Це значить, що дозволено вільний ринок, передано в приватні руки дрібну промисловість. По конституції 1923 р. Україна стала незалежною республікою, хоч військо, закордонна політика, шляхи і пошта і далі лишались у руках Москви. Почався „курс українізації“. У

школах, в урядах вимагали знання української мови. Большевики це реклямували і це робило своє враження на інших українських землях, де йшов колонізаційний наступ окупанта. В Буковині й Бесарабії румунізація краю (румуні не визнавали українців за окрему націю). На Закарпатті чехізація (хоч і проводилась вона не так брутально) і навіть підтримка москвофільського напрямку, який не був чехам такий небезпечний, як український. В Галичині, Холмщині і Волині — полонізація, про що говорило в віцї. Тому хвилювали чутк. про „українізацію“ на Наддніпрянщині, особливо, коли стало відомим про її швидкий господарський і національно-культурний розви-

передала одержану нагороду на Пласт у Німеччині. Цю частину програми закінчив виступ молоденької піаністки Тані Яхницької, яка відіграла на фортепіані сонату Бетовена.

По короткій перерві почався властивий показ строїв. На сцену виходили модельки, членки СУА, зодягнені в різні тили строїв. Пояснення подавали англійською мовою п-ні М. Гижя, українською мовою п-па Славка Томоруг. Виведено сім строїв — буковинський, борщівський, гучульський, городенський, яворівський, полтавський і київський. Строї були випозичені з етнографічної збірки Централі СУА та Окр. Ради СУА в Дітроїті.

Дальше переведено показ модерних суконок, вишиваних українськими взорами. Виступали діти, дівчатка й молоді жінки у вишиваних суконках і костюмах. Ця точка викликала також захоплення публіки й показала, що й у теперішніх умовах українська жінка може надати своїй зовнішності своєрідних прикрас. До оформлення цієї точки причинились у великій

мірі п-ні Пріся Пікас-Витвицька, мистецька референтка Відділу. Даючи поради і вказівки вона допомогла багатьом членкам виконати вишиваний стрій. Більшість вишиваних суконок походила із власної збірки.

Слудуючою точкою програми був виступ групи танчористів „Тирса“ з Гартфорду, що при супроводі п-ни Славки Томоруг виконали аркан і запорізький герць. Несподіванкою для присутніх був виступ жіночого хору при Відділі СУА, що заснувався для цієї імпрези. Хор під управою п. дир. Сороки відспівав при супроводі п. О. Томоруг такі пісні: „Марш сіроманців“, „Ой, сивая зозуленька“, „Зажурились галичанки“. Українським гимном закінчено цю цікаву імпрезу.

Парох гр.-кат. церкви о. Чомко щиро подякував Відділові СУА за таку небуденну імпрезу, яка виявила йому дещо з краси нашої Батьківщини. Поодинокі точки її залишились на довго в пам'яті українських мешканців Нью Гейвену.

Пресова референтка

ток. Почалась енергійна праця в ділянці науки, з'явився ряд визначних письменників і поетів, літературних угруповань, почалось велике оживлення в житті театру. Закипіла гарячкова праця, в якій активну участь приймали і українські жінки.

Швидкий розквіт життя на Україні схвилював Москву. Бо з боку большевиків, „українізація“ був лише маневр, щоб в т и х о м и р и т и розбурханий край, поки самі вони скріпнуть. В дійсності большевики були такими ж централістами, як російський царський уряд, тільки з багато гіршими методами. З 1929 р. починається розгром українського села і індустріалізація країни через знищення приватних сільських господарств. Це викликає спротив українського народу. Жінки теж не лишаються до цього пасивними. Відомі „баські бунти“ під час насильної колективізації, коли сільське жіноцтво розбирало колгоспи та не допускало до весняних робіт у них. Тоді большевики розпочали масовий терор — масові арешти і вивіз українських селян у Сибір. А потім, щоб остаточно зломити усякий спротив села, штучно заведено на Україні нечуваний голод (1932—1933—1934 рр.). Рівночасно йде нищення інтелігенції. Під формулою політики „соціалістичної по змісту і національної по формі“, большевики вбивали в дійсності всяку самобутність і творчість. Почався розгром Спілки Визволення України і зв'язаної з нею Спілки Української Молоді (СУМ), Академії Наук, Української Православної Автокефальної Церкви і ін.

Українські жінки разом з чоловіками переживали долю своєї батьківини і ті, що лишились під советами, і ті, що опинились під іншими окупаціями і в еміграції. Талановита письменниця-поетка, драматург, перекладачка і відома громадська діячка, член „Старої Громади“, по відході М. Лисенка голова „Українського Клубу“ у Києві, член Україн-

ської Центральної Ради, Людмила Старицька-Черняхівська на весні 1930 р. героїнею виступила серед учасників процесу СВУ. Разом з чоловіком, відомим хірургом, вона опинилась на лаві підсудних. Її провини були великі з погляду большевиків. Крім минулої діяльності — літературної і громадської — вона вітала у 1919 р. Головного Отамана С. Петлюру, як голова Українського Клубу у Києві. Вона на своєму мешканні в 1925 р. на зустрічі Нового Року виголосила тост за Петлюру. На процесі СВУ підсудні здебільшого визнавали свою „вину“, думаючи тим заслужити прощення. Але Людмила Старицька-Черняхівська під час слідства і суду повела себе, як „муж“, і вразила тим навіть самих суддів. Не даремно, згадуючи своє дитинство, вона говорить: — „Моїх сліз не бачив ніхто. Запекле, вовче серце було в мене“. Доля судила їй двічі їздити у Сибір. В часі першої світової війни сотні тисяч біженців з Волині, Галичини, Холмщини з'явилося в Наддніпрянській Україні — безпритульних і хворих. Ними опікувався Український Комітет у Києві на чолі з Людмилою Старицькою - Черняхівською. Привезли багато галичан як закладників і зразу ж вивезли на Сибір. І „вона поїхала до Красноярську, щоб на місці обслідувати умови, в яких вони жили, відвезла їм щедрі подарунки, а на підставі здобутого матеріалу розпочати клопотання про поліпшення їх долі“. (Н. Данилевська). В другий раз вона поїхала на Сибір у 1938 р., коли розшукувала заарештовану і вислану невідомо куди доньку свою Вероніку. Це був героїзм матері — в люті морози їхати в віддалені концентраційні табори, там тижнями вартувати біля дверей слідчих, щоб щось довідатись про нещасну доньку. Все було даремне. Донька зникла безнадійно у червоному котлі — молода, гарна, прекрасно освічена і ні в чім неповинна. У 1941 р. перед приходом німців, Л. Ста-

рицьку-Черняхівську з сестрою Оксаною Стешенко, що була вже тоді вдовою, забрали до НКВД і вивезли невідомо куди. Є відомості, що їх вивезено ешелоном, який зупинився в Дарниці під Києвом, і що там їх розстріляно.

30-ті роки ХХ ст. це була похмура, трагічна доба на підсоветській Україні. Знищено цілу клясу матеріально і національно сильних господарів, багато цінних інтелігентних сил, свій національний уклад життя і десятки мільйонів людей...

Пролунали стріли другої світової війни. Перед мілітарною силою вишколеної німецької армії схилили свої прапори одна країна за другою. Німці окупували більшу половину Франції, Бельгію, Норвегію, Голляндію, Балкани, частину Африки. Сп'янілий від перемог диктатор вже не мав стриму і все гнав вперед і вперед... І коли він переступив у літі 1941 р. кордони України, якже ж здригнулися серця усіх українців! Бо тепер війна відбувалась на теренах нашої землі. В окупованих большевиками землях Західної України, багато українців попало до большевицьких тюрем, серед них і жінок. При відступі большевиків зі Львова частину з них вивезено, а частину звірськи замордовано в в'язницях. Мало кому вдалося тоді врятуватись. Кожний день німецька армія все глибше вривувалась в український чорнозем. Що принесе ця зміна? Та не було мук, через які не мусіла прайти Україна! Бо з пекла червоного вона попала в пекло Гітлерівської диктатури. І знову потекла кров... Ця війна показала, що і в наш час виграють не тільки танки і бомби, але часто рішальне значення мають і гасла, в ім'я яких ведеться війна. Гітлер не бачив на сході Європи людей, лише своїх майбутніх рабів-роботів. Україна була для нього лиш колонією і, хоч війна ще тривала, певний перемоги, він відразу почав брутально проводити свій плян. Інтелігенція мала бути поступово знищена, молодь

вивезена на працю до Німеччини. Колхозистишаються, бо в такий спосіб легше збирати продукти. Але в першу чергу лють окупанта була звернена на приїжджих українців з західної Європи і на еміграцію. Вони діставалися сюди нелегально, майже слідом за німецькою армією, яка, занята своїми військовими цілями не звертала на це більшої уваги. Тисячами шляхів, на чорно переходячи кордони, де їх часто ловили, українська молодь — бо це була переважно молодь — і їх не багато старші від них керівники, кинувши дома родини, працю, студії, йшли добровільно у цю небезпечну путь. Йшли на рідні землі, що були 21 рік окуповані більшовиками. Несли туди свій запал, свою готовність віддати свої землі все, що віддати могли: свої сили, свої знання, щоб працювати тут „і злитись знову зі своїм народом“. (О. Теліга). Головне завдання приїжджих, яке давало необмежено широкі простори для діяння, було очистити ці землі від плевелу засіяного більшовицькою виховою. Бо старше свідоме покоління частинно емігрувало, частинно вивезено на заслання чи в інші землі „советской родини“. А ті, що лишилися зі свідомих українських родин, жили під таким терором, що не могли вільно висловлювати своїх думок. Треба було зеднатися з ними для спільної праці, з їх уст почути ще більше правди про стан річей в Україні й зі свого боку поділитися з ними відомостями з життя західних українських земель, еміграції й західного світу.

Швидко йшло зближення новоприбулих з місцевими, хоч у багатьох випадках ця „зустріч“ бувала тяжкою і навіть трагічною. Та все ж життя многогранне і нерозуміння і конфлікти в одних випадках, в других нагороджувались приятелюванням, дружньою спільною працею і навіть шлюбами між молодими. Через своїх донощиків про це довідалось німецьке ГПУ (часто цими донощиками

були не німці, а таємні більшовики) й один з гестапівських командирів сказав про тих піонерів, які прибули сюди з Заходу:

— Ці 30 людей зі своїми ідеями, які привезли з Заходу, цілком перекреслять нашу політику на східних землях України...

А за цими 30-ма їхали інші. Як вони сюди діставались? Вони ніби народжувались із землі... Їх ставало все більше й більше... Це протирічило гітлерівським колонізаційним планам. І тому саме їх у першу чергу треба було нищити. Коли в Києві військовою владою замінено ГПУ, почалось полювання за приїжджими. Серед них були й жінки, які, як у всі часи української історії, розділяли долю своїх чоловіків, братів, наречених. Одною з перших жертв серед новоприбулих став молодий підкарпатський діяч Іван Рогач, редактор першої газети в Києві після відступу більшовиків „Українське Слово“. З ним помандрувала на наддніпрянські землі й молоденька, енергійна й відважна сестра його Анна, член українських націоналістів. І брата й сестру розстріляли гестапівці й уже ніколи вони не повернулись на свою вужчу батьківщину — до бистрих гірських рік, пралісів і полонин Срібної Землі.

Дарка Гузар, донька буковинської громадської діячки, любила малювати. В Парижі, де перебували її старші брати, вона вчилася у малярській школі. Коли почалась війна Німеччини й Советів, вона у Відні познайомилась із молодим українським націоналістом Чемеринським (Оршаном) і стала його дружиною. Шлюб відбувся у Львові й зразу ж обовязки покликали її чоловіка на Наддніпрянські землі. Дружина його, не вагаючись ні хвилини, поїхала за ним.

Незвичайна, але й яка цікава випала молодій парі „шлюбна подорож“! Світ розкривав перед ними нові образи. Вже не блискучий Париж, а збіднілий

за більшовиків Київ. Але очі з захопленням бачуть не лиш те, що ще збереглося там гарного. Але й те, що там було в славні часи нашої історії, бо дивляться ці очі на Київ з великою любовю. Молоді очі бачуть і те, що буде, що прийде!.. Що мусять бути, поки діти не забули завіти батьків, поки самопосвятою горять їх серця. Німці заарештували спочатку тільки Чемеринського-Оршана разом з іншими товаришами. Дарка, дружина його, робила все, щоб добитися звільнення чоловіка.

— Він невинний, — запевняла вона німців.

— Звідки ви це знаєте? — відповідали вони.

— Як звідки? Я ж його дружина!

Забрали й її. Знала, що це може статися, що ризикує. Але ризикувала своїм життям, поки була хоч іскра надії, що може цим врятувати чоловіка. Загинула за свою приналежність до організації українських націоналістів і за революційну діяльність свого чоловіка, так, як за часів французької революції загинула ніжна Люсіль Демурен, жінка патріота-революціонера, яка вміла бути вірною дружиною в добрі й злі часи.

(Докінчення буде)

НАШІ МИСТЕЦЬКІ ШКОЛИ

З успіхом закінчили навчальний рік наші мистецькі школи на еміграції. Виставки праць учнів відбулись у трьох центрах — Філадельфії, Нью Йорку і Вінніпегу.

На виставці Мистецької Студії у Філадельфії журі признало нагороди молодим студенткам — Наталії Безбородько, Христині Зелінській і Роксолані Лучаковській. За дбайливість і пильність відзначено Софію Ладу, Оксану Мурій і Анну Беднарську.

На виставці малярської школи Катерини Антонович у Вінніпегу відзначились поміж старшими учнями Дарка Зельська та Леся Качор, а поміж меншими Іна Рудницька.

Книжка „Визначні Жінки“ коштує 30¢ у Централі СУА.

В останній хвилині переселення

В попередньому числі подали ми вістку про те, як Відділи СУА включились в акцію придбання ашурансів, що її проголосив ЗУАДКомітет. Згошення напливали далі. Щоб дати огляд цієї акції та жертвенности членок, подаємо вислід її в цілому; у дужках кількість підписаних ашурансів.

- Окружна Рада, Філадельфія — пп. А. Сивуляк (2), І. Качанівська (2), Л. Дяченко (2). Разом 6 ашурансів.
- 4 Відділ СУА, Нью Йорк — п. С. Серафин (1).
- 5 Відділ СУА, Дітройт — п. М. Цісарук (1).
- 10 Відділ СУА, Філадельфія — пп. Н. Лопатинська (1), М. Біляк (1), Л. Окуферко (1), М. Кондра (1), Л. Лемішка (1), І. Дяків (1), О. Серета (1), Н. Луцька (2), Н. Петровська (1), Н. Заневич (1), Н. Адриянович (1), разом 12 ашурансів.
- 16 Відділ, Міннеаполіс — п. К. Гуцал (1).
- 20 Відділ, Філадельфія — пп. М. Герасимович (1), Я. Баранецька (1), Н. Шумська (1), І. Кушнір (5), М. Яцура (2), разом 10 ашурансів.
- 26 Відділ СУА, Дітройт — пп. Ю. Прибила (1), М. Васько (1), разом 2 ашуранси.
- 28 Відділ, Ньюарк — пп. О. Муссаковська (1), О. Бемко (1), З. Воробець (1), І. Гординська (1), С. Олесницька (1), С. Луків (1), разом 7 ашурансів.
- 47 Відділ СУА, Рочестер — пп. А. Смеречинська (1), М. Приймак (1), разом 2 ашуранси.
- 48 Відділ СУА, Філадельфія — п. Р. Богачевська (1).
- 50 Відділ СУА, Бетлегем — п. А. Цегельська (1).
- 57 Відділ СУА, Ютика — п. М. Когуляк (1).
- 63 Відділ СУА, Дітройт — пп. Н. Крохмалюк (1), А. Филипів (1), М. Цап (1), О. Климишин (1), разом 4 ашуранси.
- 64 Відділ СУА, Нью Йорк — пп. О. Солевицька (1), І. Волосенко (1), М. Салдан (1), разом 3 ашуранси.
- 67 Відділ СУА, Перт Амбой — п. О. Грищай (1).

СПРАВЛЕННЯ ПОМИЛКИ

У звітному 30 Відділу СУА з Клівленду пропущено у списку Управи, що фін. секретаркою вибрано п-ню П. Різун, а касіркою п-ню Анастасію Полівку. За недогляд перепрошуємо. Розалія Завінська

На Дім СУА

Збіркові листи датків членок СУА на сплату моргеджу Дому СУА у Філадельфії, Па., надіслали нижче подані Відділи СУА:

ВІДДІЛ 1, НЮ ЙОРК, Н. Й.: Зложили: Відділ 1 25.00; Катря Пелешок 5.00; Д-р Неля Пелехович-Гайворонська 3.00, Євдокія Середюк 3.00; Катерина Стречак 2.00; По 1.00: Марія Головей, Іванна Бенцаль, Катерина Дроздик, Пелагія Дерех, Марія Чарнецька, Наталія Мітрінга, Лідія Магун, Лідія Котлярчук, Ярослава Солтинська, Софія Теслюк, Марія Феник, Марія Макарушка, Анна Ільків, Марія Стефанів, Олена Волошин, Марія Шкрамбара, Марія Сирота. — Разом 55.00.

ВІДДІЛ 19, АМСТЕРДАМ, Н. Й.: Зложили по 1.00: Ярослава Хрептовська, Ольга Лаба, Є. Бішко, Ярослава Дереш. — Разом 4.00.

ВІДДІЛ 45, МАНЧЕСТЕР, Н. Г. Зложили: Марія Добрянська 2.50; Анна Добрянська 2.50; Марія Буцяк 2.00; Катерина Нетна 2.00; По 1.00: Катер. Струса, Катер. Грицуна, Марія Стечкович, Емілія Мікус, Олена Беднарчик, Розалія Байко, Анна Синидак, Анаст. Струк, Теофілія Хвостик, Марія Шуфляг, Анна Вальків. — Разом 20.00.

ВІДДІЛ 47, РОЧЕСТЕР, Н. Й. Зложили на листу Олени Харамбури, по 1.00: Марія Ківазька, Анна Чорнобиль, Ірина Шмігель, Олена Харамбура, Магдалина Мартинович, Марія Крамарчук, Моли Білоус, Ірина Руснак, Ірина Когут, Галина Пилипенко, Софія Годованець. — Разом 11.00.

На листу Марії Холевчук зложили: Магдалина Мартинович 2.00; По 1.00: Анна Капітан, Клядія Квасниця, Тамара Гривнак, Марія Холевчук, Оріся Костинюк, Стефанія Ващук, Таня Дідошок, Людмила Давиденко, Марія Крижанівська, Богдана Тарнавська, Мирослава Приймак, Ольга Малинівська, Ю. Белей, Н. Матусяк, І. Витковицька, Євгенія Кольцо, С. Семенюк, Анна Смеречинська, Анастасія Смеречинська, Стефанія Овар, Марія Гурин, Марія Стасів. — Разом 24.00.

ВІДДІЛ 57, ЮТИКА, Н. Й. Зложили по 1.00: Д-р Єржковська, Марія Когуляк, О. Кокодинська, Володимира Яцків, Стефанія Чорна, Анна Бурак, П. Карвацька, Володимира Величко, Романа Гарбевська, Олівія Яцковська, Ярослава Томич, Марія Пітка, Наталія Лукашевич, Ольга Літинська, Розалія Рабарська, Катерина Шур. — Разом 16.00.

З подякою

Софія Стрижак,
господ. рефер.

З листів до Редакції

ЧИ НЕ ЗАБАГАТО ЗВІТІВ?

Частинка „При громадській роботі“ займає 5-6 сторінок. Чи це не забагато? Українські жінки в Америці напевне погодяться з тим, що нас, українок, розсипаних по цілому світі, цікавить тільки робота Централі СУА, а не кожного Відділу зокрема. А в такий малий журнал не можна всього вмістити. Редакція повинна скорочувати статті, що приходять від Відділів, а деяких, що менше цікаві, зовсім не друкувати. Усім тим, що живуть далеко, нецікаво, як членки справляють іменини чи новосілля, які подають із тієї причини обіди та в яких сукнях з'являються на них. Звіти з Відділів можна б подавати річні або піврічні, а замість того поширити сторінку „Що варити й пекти“. І так звіти появляються нераз спізнено, наприклад у 1955 р. звіт про Різдвяне святкування появилось аж на Покрову.

Надія Ластовецька
Манчестер, Англія

„Наше Життя“ є органом Союзу Українок Америки. Централь СУА стала видавати його у 1944 р. і Відділи піддержали це видання, бо відчували його потребу. Для організації газета чи журнал є суттєвою справою. У ньому розгортаються напрямні Централі, іде відгук на актуальні події, відзеркалюється життя Відділів.

Ці свої завдання „Наше Життя“ сповнює й тепер. Воно основане й далі на потребі й піддержці Відділів СУА. Хоч розуміємо вповні й Ваші зацікавлення і коли б число передплатниць „розсипаних по цілому світі“ побільшилося удвоє, тоді можна б подумати про поширення журналу і доволити всі домагання. Але так, як воно тепер є, мусямо тіснитися в наших сторінках й вибачливо узгляднювати потреби однієї й другої групи наших читачок.

Щодо спізнених дописів Ваша правда. Але трудно цьому зарадити, коли нераз надзвичайні події, як наприклад маніфестація в честь 500 погиблих займає багато місця, або Відділ прислав допис із спізненням. Відділи СУА розуміють що невигоду і хоч вони є господарями, проте не нарікають, щоб і українки „розсипані по всьому світі“ мали свої, цікаві їм ділянки.

Комплет „Громадянки“ (7 чисел) коштує 1 дол.

Return to:
"OUR LIFE" Magazine
909 N. Franklin St.
Philadelphia 23, Pa.
RETURN POSTAGE GUARANTEED

УКРАЇНСЬКІ ВЗОРИ — Ст. 10 — UKRAINIAN DESIGNS

Взори з жіночих сорочок на Буковині

Copyright by "BAZAAR," Philadelphia.